ԱՁ 1-59=59

Azg
armenian daily
8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1997, ՇԱԲԱԹ # 1 (1255)

2013

Ֆրանսիան ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի նախագահ

7 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱԼ. Այսօր հայտնի դարձավ, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Ֆինլանդիայի փոխարեն համանախագահելու է Ֆրանսիան: ԵԱՀԿ-ի խոսնակը «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցին հայտնեց, որ չնայած Լիսաբոնի գագաթաժողովում ԱՄՆ-ը դիվանագիտական մեծ ջանքեր գործադրեց համանախագահ դառնալու համար, ԵԱՀԿ նախագահ, Շվեյցարիայի արտգործնախարար Ֆլավիո Կոտտին, որը հեռացավ պաշտոնից, Մինսկի խմբի համանախագահ նշանակեց Ֆրանսիայի արտգործնախարարության խաղաղական եւ անվտանգության հարցերի բաժանմունքի գլխավոր տնօրեն ժակ Բլոտին: Դիվանագետների վկայությամբ, այս որոշումը, որն ուժի մեջ է մտել հունվարի 1-ից, կայացվել է ԵԱՀԿ-ի բոլոր 54 անդամների հետ խորհրդակցելուց հետո: Նույն աղբյուրների վկայությամբ, Ռուսաստանը նույնպես նախընտրեց համանախագահողի պաշտոնում տեսնել Ֆրանսիայի ներկայացուցչին: Վիեննայում աշխատող ամերիկացի դիվանագետներն «Ազատություն» ռադիոկայանին իրենց հիասթափությունն են հայտնել այդ որոշման առիթով, սակայն հրաժարվել են այլ մեկնաբանություններից: Ինչ վերաբերում է Ֆրանսիային, ապա Մինսկի խմբի համանախագահի պաշտոնի համար նրա պայքարը, որը պսակվեց հաջողությամբ, Վիեննայի դիվանագետների կարծիքով համապատասխանում է այդ երկրի խաղաղականությանը, ըստ որի եվրոպացիները պետք է ավելի մեծ դեր խաղան միջազգային կազմակերպություններում: «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայության ունեցած տեղեկությունների համաձայն, Ադրբեջանն էլ էր պաշտպանում ԱՄՆ-ի թեկնածությունը:

ԼՈՂ

Ռ. Քոչարյան. «1997-ին հայ ժողովրդի ջանքերը պետք է ավելի համախմբվեն»

Անցյալ տարին պատմության մեջ կմտնի որպես ազատության, հավասարության, ժողովրդավարության սկզբունքների վրա հիմնված ԼՂՀ պետականության հեռագա կայացման ու ամրապնդման ժամանակաշրջան», ասաց ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղաշիներին ուղղված ամանորյա իր ուղերձում: «ԼՂՀ միջազգային ճանաչման բարդ եւ տասնյոտ ճանապարհին կարեւորագույն քայլերից մեկը դարձան նոյեմբերին կայացած ԼՂՀ նախագահի համաժողովրդական ընտրությունները, որոնք արտահայտեցին անկախ դիտորդների միաձայն գնահատականով անց են կացվել միջազգային նորմերին խիստ համապատասխան եւ մեկ անգամ եւս աշխարհին ցուցադրեցին, հակառակ ԼՂՀ նոր պատմությունը ետ շրջելու մեր թշնամիների բոլոր ջանքերին, խաղաղակիրթ հասարակության օրենքով, ազատ ու անկախ ապրելու Արցախի ժողովրդի վճռականությունը»: Ըստ նախագահի՝ 1996 թ.-ը, նրա խոսքերով, ԼՂՀ-ի համար հարաբերականորեն հանգիստ տարի էր, ինչը թույլ տվեց նպատակաուղղվել հիմնականում խաղաղ ժամանակի հիմնահարցերի լուծմանը: Անցնող տարում ամրապնդվել է պետության հրամայական բազան, որի հիման վրա նկատելիորեն արագացել է ԼՂՀ տնտեսության բարենորոգման թափը: ԼՂՀ-ում աշխատանքներ են տարվում ճանապարհաշինության եւ սոցիալական օբյեկտների շինարարության, ավերված գյուղերի վերակառուցման ուղղությամբ:

«Հատկապես պետք է նշել Սփյուռքի հետ ԼՂՀ իշխանությունների աշխատանքի ակտիվացումը: Համոզված եմ, նշեց Ռ. Քոչարյանը, որ 1997 թ.-ին Լեռնային Ղարաբաղ-Սփյուռք համագործակցությունը կհագենա նոր բովանդակությամբ: ԼՂՀ տնտեսության եւ արտաքին քաղաքականության մեջ կատարված դրական փոփոխությունները կանխորոշվում են ռազմական շինարարության ասպարեզում նվաճումներով, հանրապետության ու նրա բնակչության անվտանգության ապահովման բարդ խնդիրները լուծելու ԼՂՀ պաշտպանության բանակի ունակությամբ: Արտաքին քաղաքական գործունեության բնագավառում, չնայած բազմաթիվ խոչընդոտներին, կարունակվի հիմնահարցի խաղաղ կարգավորման որոնումը՝ մեր ժողովրդի փաստական քաղաքական նվաճումների հիման վրա: 1997 թ-ին ողջ հայ ժողովրդի ջանքերը պետք է էլ ավելի սերտորեն համախմբվեն՝ բաղձալի նպատակին հասնելու համար: Ժողովրդի ուժը նրա միասնության մեջ է»:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՊԱՍՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խստագույն պատիժներ հարկերից խուսափող հիմնարկների եւ տնօրենների նկատմամբ

Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկությունների եւ անհատ ձեռներեցների կողմից հարկային պարտավորությունների կատարման ընթացքը վկայում է, որ պետական բյուջեի նկատմամբ 1996 թվականի նոյեմբերի 1-ի դրությամբ ժամկետանց հարկային պարտավորությունների գումարը կազմել է 19,2 մլրդ դրամ: Հարկային պարտավորությունները օրենքով սահմանված կարգով եւ ժամկետներում չկատարած ձեռնարկությունների ցանկը ընդգրկում է ինչպես պետական, այնպես էլ ոչ պետական ձեռնարկությունները: Ընդ որում, հարկ է նշել, որ հարկային չկատարված պարտավորությունների 50 տոկոսը բաժին է ընկնում ընդամենը տասնյակ խոշոր ձեռնարկություններին:

Անցած ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինների կողմից ձեռնարկվել են գործող օրենսդրությամբ սահմանված միջոցներ, որոնք նպատակաուղղված են եղել պետական բյուջեին հասանելիք հարկային պարտավորությունների կատարման ապահովմանը: Սահմանված կարգով ժողովատարաններ են ներառվել գույքի բռնագանձման վերաբերյալ 168 եւ ձեռնարկությունների սնանկացման վերաբերյալ 29 հայցեր՝ 11,8 մլրդ դրամ ընդհանուր գումարով: Հարկային մարմինների նյութերով հարուցվել են թվով 48 քրեական գործեր, այդ թվում 16 ոչ պետական ձեռնարկությունների տնօրենների կամ այլ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նշել, որ ՀՀ համապատասխան նախարարությունները եւ գերատեսչությունները չեն ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ օրենքով սահմանված կարգով պատասխանատվության ենթարկելու հարկային պարտավորությունները չկատարած կամ մասնակիորեն կատարած պետական եւ պետական մասնակցությամբ ձեռնարկությունների տնօրեններին կամ այլ պաշտոնատար անձանց:

1996 թվականի հոկտեմբերի 28-ին Հայաստանի Հանրապետության նախագահի կողմից կառավարությունում անցկացված խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել էր պետական բյուջեի նկատմամբ հարկային պարտավորությունները չկատարած ձեռնարկությունների կողմից պարտավորությունների կատարման ոնթագրի, տրվել հանձնարարականներ համապատասխան հարկային պարտավորությունների անվերապահ կատարումն ապահովելու ուղղությամբ, ինչպես նաեւ ձեռնարկություններին եւ անհատ ձեռներեցներին սահմանված կարգով տույժերից ազատելու վերաբերյալ:

Նշված խորհրդակցությանը հաջորդած նոյեմբեր եւ դեկտեմբեր ամիսներին պետական բյուջե կատարվեցին համապատասխանաբար 13,1 եւ 8,6 մլրդ դրամի վճարումներ:

Առանձին պետական եւ պետական մասնակցությամբ ձեռնարկություններ, այնուամենայնիվ, չկատարեցին կամ մասնակիորեն կատարեցին պետական բյուջեի նկատմամբ իրենց հարկային պարտավորությունները: Հայաստանի Հանրապետության նախարարությունների կողմից հարկային պարտավորությունները չկատարած մի շարք պետական ձեռնարկությունների ղեկավարներ ազատվել են զբաղեցրած պաշտոններից, իսկ պետական մասնակցությամբ որոշ ձեռնարկությունների ղեկավարների նկատմամբ ձեռնարկվել են միջոցներ՝ նրանց գործող օրենսդրությանը համապատասխան զբաղեցրած պաշտոններից ազատելու ուղղությամբ: Հարկային պարտավորությունները մասնակի կատարած առանձին ձեռնարկությունների ղեկավարներ ենթարկվել են կարգապահական պատասխանատվության: Բացի այդ, որոշ հասուկ նշանակության պետական ձեռնարկությունների ղեկավարների հետ կնքված պայմանագրերի գործողությունը վաղաժամկետ դադարեցվել է եւ միաժամանակ հանձնարարական է տրվել կազմել այդ ձեռնարկությունների ֆինանսական դրության առողջացման ծրագրեր:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը նախարարությունների եւ պետական կառավարման հանրապետական մյուս մարմինների ուշադրությունն է հրավիրել իրենց ենթակա ձեռնարկություններ հարկային պարտավորությունների լրիվ եւ ժամանակին կատարումն ապահովելու հրատապության ու անհրաժեշտության վրա, որի համար ուղղակի պատասխանատվություն են կրում նաեւ այդ պետական մարմինների ղեկավարները:

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունը լիազորված է հայտարարելու, որ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը հույժ կարեւորելով պետական բյուջեի հարկային եկամուտների ժամանակին եւ ամբողջական համալրումը, հետայսու եւս այդ ուղղությամբ կիրակացնի գործնական եւ արդյունավետ միջոցառումներ:

Տես էջ 2

Պատարագ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Ս. Ծննդյան եւ Աստվածահայտնության տոնի առթիվ

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Հունվարի 6-ին, Սբ. Ծննդյան եւ Աստվածահայտնության տոնին, Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնի տաճարում մատուցվեց պատարագ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի կատարողությամբ, հայտնեցին Մայր Աթոռի մամլո դիվանից:

Սբ. պատարագի ընթացքում Նորին սրբությունը Ծննդյան տոնի իր հայրապետական պատգամը տվեց ներկաներին եւ ողջ հայ հավատացյալ ժողովրդին:

Հայրապետական պատգամից հետո Գարեգին Ա կաթողիկոսը կատարեց

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ջորհնեքի արարողությունը, որն ավանդաբար տեղի է ունենում Սբ. Ծննդյան եւ Աստվածահայտնության տոնակատարության օրը: Արարողությանը ներկա էին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը՝ տիկնոջ հետ, Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը՝ տիկնոջ հետ, Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը, ՀՀ նախարարներ, Ազգային ժողովի պատգամավորներ, Հայաստանում հավատարմագրված տարբեր երկրների դեսպաններ, Հոգեւոր Գերագույն խորհրդի անդամներ, միջազգային, քարեսիրական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, հարանվանական եկեղեցիների ներկայացուցիչներ, բարձրագույն պաշտոնյաներ, հյուրեր:

Պատարագից հետո վեհարանի ընդունելությունների սրահում տեղի ունեցավ պաշտոնական ընդունելություն եւ ճաշ:

Պաշտոնազրկվել է «Նոր օր»-ի խմբագիր Հակոբ Պողոսյանը

Լոս Անջելեսից «Ազգ»-ին հասած տեղեկությունների համաձայն, տեղի ՌԱԿ «Նոր օր» պաշտոնաթերթի խմբագիր Հակոբ Պողոսյանը օրերս պաշտոնազրկվել է ՌԱԿ Մ. Նահանգների Արեւմտյան շրջանի վարչության մեծամասնության կամով, ինչը պատճառ է դարձել նույն վարչության ատենադպիր Ալբերտ Ուզունյանի եւ Մամուլի դիվանի անդամների մեծ մասի հրաժարման, առավել խորացնելով ներքին հակասությունները կուսակցության շրջանակում, որտեղ 6-7 ամիս առաջ մի խումբ ծայրահեղականների իշխանության գալը մեծ անհանգստություն էր առաջացրել կուսակցականների ու համակիրների շրջանակում:

Հակոբ Պողոսյանի հետ կապ հաստատելու մեր ջանքերը մնացին արդյունք, փոխարենը «Նոր օր»-ին մոտ կանգնած մի անձնավորությունից, որ չցանկացավ իր անունը հրապարակել, տեղեկացանք, որ ՌԱԿ Արեւմտյան շրջանի վարչության նիստում խստորեն քննադատվել է «Նոր օր»-ի խմբագրի իշխանամետ դիրքորոշումը Հայաստանի նկատմամբ, հատկապես վարչության անդամներ Գրիգոր Գրիգորյանի, Ասպետ Համալյանի, Արա Ահարոնյանի, ինչպես նաեւ Մամլո դիվանի անդամ Փանոս Թիթիզյանի կողմից: Ինչպես ասվեց, Հ. Պողոսյանին աշխատանքից ազատելու մասին որոշման դեմ է դուրս եկել ՌԱԿ Արեւմտյան շրջանի վարչության ատենադպիր Ա. Ուզունյանը, գաղութում հարգված ու սիրված մի անձնավորություն, որ երկար տարիներ, հաճախ անվարձահատույց, իր տպարանում հրատարակում էր «Նոր օր» թերթը: Նիստից անմիջապես հետո նա հրաժարական է տվել: Հրաժարական են տվել նաեւ Մամլո դիվանի 5 անդամներից 3-ը՝ հայտնի գրող Ստեփան Ալաջաջյանը, սփյուռքահայ բաստրագիր Մարգիս Վահագնը, ինչպես նաեւ ուսուցիչ, բանաստեղծ, ԱՄՄ ամսագրի խմբագրակազմից Մինաս Գոջայանը:

Տես էջ 2

ԵՐԵՎԱՆ

Այսօր հանդիպում ՀՅԴ-ի վերագրանցման հարցով

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Հունվարի 7-ին տեղի ունեցավ ՀՀ արդարադատության նախարար Մարաս Ալեքսանյանի հանդիպումը ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի (ԳՄ) քաղաքական ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանի հետ: Հանդիպմանը արդարադատության նախարարության նախաձեռնությամբ ներկա էին նաեւ Արմենպրես եւ Նոյյան Տապան լրատվական գործակալությունների տնօրենները Տիգրան Հակոբյանը եւ Տիգրան Հարությունյանը: Կարճատեւ զրույցում որոշվեց հաջորդ առնելով հարցի կարեւորությունը եւ նրա նկատմամբ մամուլի ունեցած հետաքրքրությունը, հանդիպումը հետաձգել մինչեւ հունվարի 8-ը՝ ապահովելով ՁԼՄ-ի ներկայացուցիչների ներկայությունը: Ըստ ձեռք բերված պայմանավորվածության, կայանալիք հանդիպման ընթացքում կքննարկվեն ՀՅԴ-ի վերագրանցման մասին ՀՀ արդարադատության նախարարությանը ներկայացված ՀՅԴ Հայաստանի ԳՄ-ի դիմումի հետ կապված հարցերը: Հանդիպումը տեղի կունենա ժամը 12.00-ին:

ՏԱՐԱՍՈՆ

Ս. Ծնունդը նշվեց Արցախի գործող եկեղեցիներում

Հունվարի 6-ին ԼՂՀ բոլոր գործող եկեղեցիներում նշվեց Հիսուս Քրիստոսի Ս. Ծննդյան եւ Մկրտության տոնը: Բազում հավատացյալների ու մի շարք պաշտոնական անձանց ներկայությամբ Ստեփանակերտի, Շուշիի, Խնածախի եկեղեցիներում եւ Գանձասարի վանքում Սուրբ պատարագ մատուցվեց: Նախօրեի երեկոյան Ստեփանակերտի եկեղեցում կատարվեց Ճրագալույց-Աստվածահայտնության արարողություն: Պատարագիչն էր Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպս. Մարտիրոսյանը:

Վ. Ա.

Ոսկու գինն իջել է համաշխարհային շուկայում

7 ՀՈՒՆՎԱՐ, VOA. Ոսկու գինը համաշխարհային շուկաներում իջել է եւ հասել վերջին 3 տարիներում ամենացածր մակարդակի: Նյու Յորքում երկուշաբթի ոսկու մեկ ունցիայի, այսինքն 29,86 գրամի գինը կազմել է 358 դոլար 70 սենթ: Մեկնաբանները համարում են, որ ներդնողներն այժմ գերադասում են բաժնեթղթեր գնել բորսայում, որտեղ վերջին ժամանակներում նոր ռեկորդներ են սահմանվել:

8110 ա.հ
254-97
digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խստագույն պատիժներ...

Սկիզբը էջ 1

Հարկային պարտավորությունները չկատարած կամ մասնակիորեն կատարած ձեռնարկություններ, որոնց նկատմամբ կիրառվել են համապատասխան ներգործության միջոցներ

«Հայկաբել» ՓԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ սահմանված է ժամկետ՝ մարել հարկային պարտավորությունները մինչեւ 1.02.97 թ., որից հետո անդրադառնալ տնօրենի գրաղեցրած պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

«Պոլիվինիլացետատ» ՓԲԸ. Տնօրենը ազատված է պաշտոնից:

«Վիտամինների» գործարան. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն:

«Հայգորգ» ՓԲԸ. Տնօրենը ազատված է պաշտոնից:

«Հայիրուզակ» ԲԲԸ. Ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Հայարդէներգո» ՓԲԸ. Տնօրենը ազատված է պաշտոնից:

«Ամիհամաշիր». Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Երեւանի գինու կոմբինատ. Ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Արմենմոտոր». Տնօրենին հայտարարված է նկատողություն, ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Երազ» գործարան. Ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Լույս» ՓԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ առաջարկված է կազմել ծեռնարկության ֆինանսական դրության առողջացման ծրագիր ՀՀ կառավարությունում քննարկելու համար, որից հետո անդրադառնալ տնօրենին պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

«Կանաչ» ՓԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն:

«Օրֆեա» գործարան. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ սահմանված է ժամկետ՝ մարել հարկային պարտավորությունները մինչեւ 1.02.97 թ., որից հետո անդրադառնալ տնօրենին զբաղեցրած պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

«Ավտոգենմաշ» ԲԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն:

Վանաձորի կարի ֆաբրիկա. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Գյումրիի գուլպա-նասկիների ֆաբրիկա. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Ջերմուկ հանքային ջրերի գործարան. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Շանք» ձեռնարկություն. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Գառնիի կոշիկի ՓԲԸ. Ներկայացված է սնանկացման մասին հայց:

«Հայմարգարանիս» ՍՊԸ. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Արարատի տրիկոտաժի ֆաբրիկա. Տնօրենն ազատված է պաշտոնից:

«Արարատ ցեմենտ» ՓԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ սահմանված է ժամկետ՝ մարել հարկային պարտավորությունները մինչեւ 1.02.97 թ., որից հետո անդրադառնալ տնօրենի զբաղեցրած պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

Արարատի գինու գործարան. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Անուշիկ» ՍՊԸ. Ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Մարալիկի լուսատեխնիկական գործարան. Տնօրենը ազատված է պաշտոնից:

Իջեւանի բենզոնիտ կոմբինատ. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Կապանի լեռնահանք. կոմբինատ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ առաջարկված է կազմել ծեռնարկության ֆինանսական դրության առողջացման ծրագիր ՀՀ կառավարությունում քննարկելու համար, որից հետո անդրադառնալ տնօրենի պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

Արմավիրի պահածոների գործարան. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Արմավիրի կոնյակի գործարան. Ներկայացված է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ սահմանված է ժամկետ՝ մարել հարկային պարտավորությունները մինչեւ 1.02.97 թ., որից հետո անդրադառնալ տնօրենի զբաղեցրած պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

«Զկնոր» ՓԲԸ. Ներկայացվում է գույքի բռնագանձման մասին հայց:

«Նաիրիտ» ԳԱ ՓԲԸ. Տնօրենին հայտարարված է խիստ նկատողություն եւ առաջարկված է կազմել ծեռնարկության ֆինանսական դրության առողջացման ծրագիր ՀՀ կառավարությունում քննարկելու համար, որից հետո անդրադառնալ տնօրենի պաշտոնում թողնելու նպատակահարմարության հարցին:

Հարկային պարտավորությունները չկատարած ձեռնարկություններ, որոնց նկատմամբ ՀՀ հարկային մարմինների կողմից ներկայացված են սնանկացման մասին հայցեր

«Արտին» ՓԲԸ, «Մասիս» ՓԲԸ, «Մետաքս» ՓԲԸ, Վանաձորի «Կոշիկ» պետական ձեռնարկություն, Վանաձորի տրիկոտաժի ֆաբրիկա, «Մահուդ» ՓԲԸ, «Հայգորգ» ՓԲԸ, «Պարենարդին» ՓԲԸ, «Արագած» ՓԲԸ, «Ավիաարմ» ՓԲԸ, «Մատակարար» ՊՁ, «Հայմ» ՓԲԸ, «Լոլիտա» ՍՊԸ, «Լիոն» ՍՊԸ, «Այսբերգ» ԼՏԸ, ՀՀ տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարության Երեւանի շինմոնտաժային ՊՁ, Տրիկոտաժ-ձեռնոցների ՓԲԸ, «Ամսոն» գործարան, «Առողջապահություն» ՎՁ ՓԲԸ, «Հայթռչնարդին» շինարարական ԴՁ, Այգեզարդի գինու գործարան, Արարատի գինու գործարան, Վեդու գինու գործարան, Երասխի գինու գործարան, Երեւանի կոնյակի գ-ն ՊՁ-ի Այգեվանի ԴՁ, «Հայիիդրոէներգոշին» Երեւանի արտ. շին.-մոնտաժային ՊՁ, Արեւշատի գինու գործարան, Գեղափի գինու գործարան: Ընդամենը՝ 2009688.0 հազ. դրամ:

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՅՑԵՐ

Վարչապետի հանդիպումները Մոսկվայում եւ ԱՄՆ-ում

1996 թվականի տարեվերջին ՀՀ վարչապետն այցելեց Մոսկվա եւ վերադարձին մամլո ասուլիս անցկացրեց, որ բարձր գնահատեց այս այցի արդյունքները: Նա ընդգծեց առաջինը ՌԴ մայրաքաղաք այցելելու իրողությունը, որ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ համաձայնագիր է ստորագրվել կրկնակի հարկումից խուսափելու վերաբերյալ: Մոսկվայում քննարկված հարցերից առանձնացնենք եւս երկուսը: Նախ այստեղ սկզբունքային համաձայնություն է ձեռք բերվել Ռուսաստանից Թուրքիա գնացող հարավային գազամուղը Հայաստանով անցկացնելու շուրջ: Բացի այդ ընդգծվել է նաեւ Ռուսաստանը Հայաստանին կապող երկաթուղին աշխատացնելու, իսկ անհնարինության դեպքում նորը կառուցելու անհրաժեշտությունը:

Մոսկվայում «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցի հետ զրույցում ՀՀ վարչապետ Արմեն Սարգսյանն իր շնորհավորանքն է հղել հայ ժողովրդին Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդի առթիվ:

Այցի վերաբերյալ վարչապետն ասաց. «Իմ առաջին, ճիշտ է աշխատանքային այցը, ես կատարում եմ Ռուսաստան. քանի որ Ռուսաստանն ու Հայաստանը տասնամյակների ու հարյուրամյակների բարեկամ պետություններ են, ունեն ընդհանուր շատ շահեր: Ես կարող եմ նույնիսկ ասել, որ ինչ-որ իմաստով ստրատեգիական գործընկերներ են: Ունեցանք օտար չայն քննարկումներ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությունում: Քննարկեցինք բազմաթիվ խնդիրներ, եւ քաղաքական, եւ մանավանդ տնտեսական քաղաքականության շուրջ: Առանձին հանդիպում ունեցանք նաեւ ՌԴ վարչապետի հետ եւ այդ հանդիպումից ես շատ բավարարված եմ, որովհետեւ Հայաստան-Ռուսաստան տնտեսական հարաբերություններում նոր գործնական քայլեր նախանշվեցին»:

Ավելի ուշ Արմեն Սարգսյանը կմասնակցի նաեւ Մոսկվայում կայանալիք ԱՊՀ գագաթաժողովի աշխատանքներին, որ Հայաստանի պատվիրակությունը կգլխավորի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը:

Հունվարի 3-ի ուշ երեկոյան վարչապետն ուղեւորվեց ԱՄՆ, որ հանդիպումներ է ունենում Համաշխարհային բանկի ու Միջազգային արժութային հիմնադրամի պաշտոնյաների հետ: Նպատակ ունենալով որոշակի հստակեցում մտցնել այդ կազմակերպությունների հետ Հայաստանի հարաբերություններում, քանզի նոր կառավարության ծրագրերը որոշակիորեն տարբերվում են նախորդինից: Այցի ընթացքում վարչապետը կհանդիպի նաեւ Միացյալ Նահանգների բարձրաստիճան պաշտոնյաների, ինչպես նաեւ հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ: Ակնկալվում է, որ այս այցի ընթացքում կհիմնվեն երկու հայ-ամերիկյան գործարար կենտրոններ, որոնք պետք է նպաստեն Հայաստանում ամերիկյան ներդրումների աճխուժացմանը:

Վկայակոչելով Լոս Անջելեսում Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր հյուպատոսությանը, «Ասպարեզ» թերթը հաղորդում է, որ Հայաստանի կառավարության ղեկավարի ժամանումը Վաշինգտոն սպասվում է երեքշաբթի, հունվարի 7-ին (երբ Երեւանում կլինի ուշ երեկո): Նույն օրը նախատեսված է վարչապետի հանդիպումը ԱՄՆ գիտական շրջանների ներկայացուցիչների հետ:

Չորեքշաբթի, հունվարի 8-ին, տեղի կունենա Հայաստանի վարչապետի հանդիպումը "Exim" բանկի տնօրեն դոկտոր Ռիտա Ռոդրիգեսի եւ Մասաչուսեթսի նահանգից սենատոր-դեմոկրատ Ջոն Քերրիի հետ: Նույն օրը երեկոյան Ամերիկայի Հայկական համագումարում ի պատիվ Հայաստանի վարչապետի կկազմակերպվի ճաշկերույթ:

Ըստ «Ասպարեզի», հինգշաբթի, հունվարի 9-ին, Արմեն Սարգսյանը հանդիպում կունենա ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի Հայաստանի խնդրերի խմբի համանախագահ պրն. Ֆրանկ Պալլոնեի հետ: Կկայանան Հայաստանի կառավարության ղեկավարի հանդիպումները նաեւ ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Սթրոբ Թալբոթի, ազգային անվտանգության հարցերով նախագահի օգնականի տեղակալ Սենդի Բերգերի, ազգային անվտանգության հարցերով նախագահի օգնականի տեղակալ, ԱՄՆ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Նենսի Սոդերբերգի եւ ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ալ Գորի հետ:

Ուրբաթ, հունվարի 10-ին, Հայաստանի վարչապետը կմասնակցի բանավեճի, որ կայանալու է դոկտոր Զբիգնեւ Բժեզինսկու նախագահությամբ: Սպասվում է, որ բանավեճին կմասնակցեն նաեւ ԱՄՆ-ի գանձապետարանի քարտուղար Ռոբերտ Ռուբինը եւ առեւտրի դեպարտամենտի քարտուղար Մայքլ Կանտորը:

Հունվարի 11-ին պրն. Սարգսյանը մեկօրյա այցով կմեկնի Լոս Անջելես, որ հանդիպումներ կունենա հայկական համայնքի եւ Լոս Անջելեսի գործարար շրջանների ներկայացուցիչների հետ:

Կիրակի, հունվարի 12-ին, Հայաստանի կառավարության ղեկավարը կժամանի Բոստոն, որտեղ կայցելի Հարվարդի համալսարանին կից Քենեդու անվան կառավարման դպրոց: Այնուհետեւ կվերադառնա Վաշինգտոն, որ տեղի կունենա նրա հանդիպումը Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչների հետ ի դեմս ՀԲ գործադիր տնօրեն Պիտեր Սթարքի, ՀԲ նախագահ Ջեյմս Վոլֆենսոնի եւ փոխնախագահ Յոհաննես Լինի:

Սարգսյանը կհանդիպի նաեւ ՄԱՀ-ի տնօրեն Միշել Կամդեսյուի հետ:

ԱՄՆ իր այցի վերջին օրը Արմեն Սարգսյանը հանդիպում կունենա Վաշինգտոնի գործարար շրջանների ներկայացուցիչների հետ, որից հետո կմասնակցի Գործարարության հայ-ամերիկյան խորհրդի բացմանը:

ՓԱՍՏ, ԼՏ

«Ազգի» կողմից ավելացնենք, որ հունվարի 11-ին նախատեսվում է վարչապետի կարճ վերադարձը Լոս Անջելես, որտեղ հայկական մամուլի համար կտա ասուլիս, որից հետո ճաշի սեղանի շուրջ կհանդիպի գործարար մարդկանց նախկին կառավարիչ Ջորջ Դոֆմեջյանի գլխավորությամբ: Երեկոյան վարչապետը հրաժարակալ համբերում համայնքի հետ, իսկ ուշ երեկոյան կմեկնի Բոստոն, որտեղ հունվարի 12-ի հետմիջօրեին հանդիպում կունենա նաեւ հայ համայնքի հետ: Հաջորդ օրն արդեն վարչապետը վերադարձած կլինի Վաշինգտոն, որտեղ վերոհիշյալ հանդիպումներն ունենալուց հետո հունվարի 14-ին կմեկնի Նյու Յորք: Այստեղ նա առանձնազրույց կունենա ՀԲԸՄ-ի նախագահ Լուիզ Մանուկյան Միմոնի հետ, որից հետո ընթրիքի սեղանի շուրջ կհյուրընկալի տեղի հայ համայնքի աշխարհիկ եւ հոգեւոր ղեկավարությանը:

Ավելացնենք նաեւ, որ Մ. Նահանգներում ոչ պաշտոնական այս այցելությանը վարչապետին ուղեկցում են, բացի տիկնոջից, առեւտրի, տուրիզմի եւ ծառայությունների նախարար Գառնիկ Նանագուլյանը եւ օգնական Զոհրաբ Մնացականյանը: Հունվարի 11-ին վարչապետին կմիանան նաեւ նախարարներ Լեւոն Բարխուդարյանը, Վահրամ Ավանեսյանը եւ Արմեն Եղիազարյանը:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Պատասխանագրկվել է «Նոր օր»-ի խմբագիր Հակոբ Պողոսյանը

Սկիզբը էջ 1

Իր հայրենասիրական հոդվածներով, թղթակցություններով ու վարողես հարցազրույցներով «Ազգի» ընթերցողներին ծանոթ լրագրող Հ. Պողոսյանը «Նոր օր»-ի խմբագիր էր նշանակվել 1990 թ. փետրվարին, ՌԱԿ նախագահ Կենտրոնական վարչության կողմից: Խմբագրական բեղուն գործունեությանը զուգահեռ, Հ. Պողոսյանը հասարակական լայն գործունեություն էր ծավալել «Հայաստան» հեռուստատեսության, գաղութային տարբեր ձեռնարկներում եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տարբեր միջոցառումներում:

Մեր նույն աղբյուրի վկայությամբ, գաղութում լայն հեղինակություն վայելող խմբագրի դեմ վերոհիշյալ ծայրահեղականների կողմից մեղադրանքներ սկսել են հնչել անցյալ տարվա ընթացքում, մասնավորաբար, երբ նա մերժել է իր խմբագրած թերթում հրատարակել ոմն Վռամ Գրիգորյանի անմակարդակ եւ անվանարկիչ հոդվածը հայրենի մեծահռչակ կինոռեժիսոր եւ Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության նախագահ Ֆրունզե Դովլաթյանի դեմ: Այնուհետեւ նա մերժել է հրատարակել 1996 թ. հունիսի 3-ի գիշերը ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակի դեմ զինված հարձակման կազմակերպիչներից Վ. Գալստյանի «Բաց նամակը», առարկելով, որ նրա անստույգ բովանդակությունն անհասկանալի կլինի «Նոր օր»-ի ընթերցողների համար: Ըստ մեզ հասած այլ տեղեկությունների, խմբագրի կամքի դեմ է «Նոր օր»-ում հրատարակվել վերջերս ՌԱԿ մի խումբ վաստակավոր անդամների «արտաքսման» մասին լուրը, մանավանդ, որ Մամլո դիվանը նախապես որոշում էր կայացրել նվազագույն չափով միայն թերթում անդրադառնալ նեկրոլոգական հարցերին:

Ներկա պահին դեռեւս հայտնի չէ, թե այսուհետեւ ո՞վ է խմբագրելու «Նոր օր»-ը, եւ արդյո՞ք խմբագիր ունենալու է այն:

Այստեղ չենք կարող հանուն «Ազգ» օրաթերթի, որի արժեքավոր թղթակիցներից է Հ. Պողոսյանը, ինչպես նաեւ «Պայքար» ամսագրի, որի խմբագրակազմի անդամն է նա, մեր խոր վրդովմունքը չարտահայտել մամուլից եւ արհեստավարժ խմբագրի աշխատանքից գաղափարանգամ չունեցող մի խումբ մարդկանց դեմ, ովքեր խմբագիր հեռացնելու միջոցով փորձում են հասարակական ծառայության կոչված մեր մամուլը ծառայեցնել իրենց աճձնական բպիերին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յողումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hakhapetoutiân st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԱՄՓՈՓԱԾ

Այս տարվա ձմեռը փառավոր պետք է լիներ Հայաստանի տանջված ժողովրդի համար: Երկար տարիներ հետո զգացվում է, որ խաղաղությունը արմատներ է գցել: Այլեւս անհրաժեշտ չէ կահույքի մասեր կամ այլոյ նստարաններ վառել բնակարանը տաք պահելու նպատակով: Ամենաերկար հերթերը կարելի է տեսնել այն խանութներում, որտեղ միկրոալիքային վառարաններ են վաճառվում: Բացվել են սրճարաններ, ռեստորաններ, բանկեր: Դրամը բավական կայունացել է: Արժեզրկումը եւ մարդկանց եկամուտները, չնայած դեռեւս ցածր են, սկսել են բարձրանալ: Հայտնվել են վաճառատներ, որտեղ ֆրանսիական կոշիկներ եւ իտալական կոստյումներ են վաճառվում: Ծնելիությունը, որը հույսի եւ վճռակամության ցուցանիշ է, երկար ժամանակ նվազում ապրելուց հետո, այժմ սկսել է աճել: Բայց ուրախանալու հիչ առիթ կա: Մի ժամանակ նախկին խորհրդային հանրապետությունների մեջ բարեկրթության եւ ժողովրդավարության օազիս համարվող Հայաստանը շրջադարձ է կատարել դեպի բռնատիրություն: Աշնանն անցկացված նախագահական ընտրություններն այնքան արատավոր էին, որ Մ. Նահանգները հրաժարվեց սովորական դարձած շնորհավորանքները հղել հաղթանակած Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին: Անցնող տարին եղել է մամուլի ազատության նվազումների եւ մարդու իրավունքների խախտումների ածի տարի: Հատկապես տարին հատկանշվել է նրանով, որ պարոն Տեր-Պետրոսյանը, որին խորապես հարգում էին որպես ժողովրդավարությունը Հայաստան ներմուծած անձնավորության, կարծես շրջադարձ է կատարել լիբերալ մտավորականից դեպի անգութ ինքնակալը: Նա հազվադեպ է ելույթ ունենում հասարակության առջեւ: Չի հանդուրժում ընդդիմությանը: Քիչ ժողովներ է անցկացնում եւ գաղտնի որոշումներ ընդունում: Հակառակ Ամերիկայում գտնվող հսկայական եւ ազդեցիկ սփյուռքահայությանը, նա ոչ մի արեւմուտքցի լրագրողի հարցազրույց չի տվել առնվազն այս վերջին երկու տարիների ընթացքում այն պատճառաբանությամբ, որ, ինչպես նրա ավագ խորհրդատու Ժիրայր Լիպարիտյանն է ասում, «նրանք կարճ մեջբերումներ են անում եւ խոսքերը նշում կոնտեքստից դուրս»: Այս հոդվածի համար հարցազրույց տալու նախնական համաձայնությունից հետո նա իր օգնականի միջոցով հաղորդեց, որ չափազանց զբաղված է:

«Մի քանի տարի առաջ մենք ազատության հրաշալի երազանքներ ունեինք եւ հավատում էինք դրանց: Բայց հիմա դրանք անհետացել են եւ չգիտենք ինչով փոխարինել: Խաղաղությունը լավ է, մենք բոլորս այն սիրում ենք: Սակայն մտքի խաղաղությունը այլ է, ավելի լավ է», ասում է ակնավոր գրող եւ անկախ Հայաստանի առաջին մշակույթի նախարար Պերճ Զեյթունցյանը:

Երկար ժամանակ արդարության եւ իդեալիզմի գաղափարներով աշխուժացած երկիրը, որը հենց դրանով էլ տարբերվում էր իր հարեւաններից, այժմ պայքարում է համերաշխության եզակի գաղափարը վառ եւ անխաբար պահելու համար: Իհարկե, ոչ բոլորն են մտահոգված դրանով: Աշխատավոր ժողովուրդը ուտելիք է ուզում իր սեղանին, եւ այս տարի, առաջին անգամ վերջին շրջանում, հայերից շատերն են ի վիճակի գնելու այդ ուտելիքը: Բայց հաղթականորեն եւ զգացմունքային տեսակետով, մի ժամանակ իր միասնականությամբ աչքի ընկնող երկիրն այժմ պառակտված է:

Խորհրդարանի անդամ ընդդիմադիր առաջնորդները սովորաբար չեն էլ մասնակցում նիստերին: Վիճելի ընտրություններից հետո, որոնցում պարոն Տեր-Պետրոսյանը մի քանի միավորով հաղթանակ տարավ, ընդդիմության հաղթաթղթերը եւ մամուլի աշխատողներ ծեծի ենթարկվեցին եւ բանտարկվեցին, իսկ փոքր տարբերությամբ պարտված նախկին վարչապետ Վազգեն Մանուկյանը վերջերս է թաքստոցից դուրս եկել:

Հայաստանը կարող է ավելի բաց եւ հասանելի երկիր համարվել, քան իր նավթարդյունաբերող հարեւան Ադրբեջանը, որի հետ պատերազմում է խորհրդային Միության փլուզումից ի վեր, սակայն մարդիկ այստեղ ցանկանում են համեմատվել ոչ թե իրենց հարեւանների, այլ Արեւմուտքի հետ: Նույնիսկ բարձր մակարդակներում դժգոհություն է արտահայտվում այն մասին, որ երկրի պատշաճության նախարարը ազգային հեռուստատեսությամբ հայտարարել էր, թե չէր ընդունի պարոն Մանուկյանի հաղթանակը, «նույնիսկ եթե հաղթանակած լիներ էվենների հարյուր տոկոսով»:

Նոր վարչապետ Արմեն Սարգսյանը, որը բացահայտորեն եւ ափսոսանքով ընդունեց երկրի ժողովրդավարության փխրունությունը, ասաց, որ հնարավոր չէ «հանդուրժել նման մարդկանց»:

«Մենք պետք է անդունդից այս կողմ շարժվենք: Մեղադրելու փոխարեն, պետք է խոսել ընդդիմախոսների հետ: Մամուլը պետք է իրոք ազատ լինի եւ այդ ազատությունը պետք է երաշխավորվի: Սփյուռքահայությանը պետք է համոզել, որ իրենց այցելություններն ավելի հաճախակի դարձնեն, քանի որ այդ այցելությունները ոչ թե միայն ցանկալի, այլ անհրաժեշտ են մեզ համար: Վերջապես պետք է հասկանալի, որ այլախոհությունը ոչ թե տանելի, այլ նաեւ ցանկալի երեւույթ է», շարունակեց նա հարցազրույցի ժամանակ:

Ազնիվ խոսքեր են եւ նա իրոք նկատի ունի այն, ինչ ասում է: Բայց այսօր Հայաստանում մեկ հոգի է իշխում եւ հակառակ իր ելույթներում արտահայտած այն մտքին, թե ժողովրդավարությունը սրբազան գաղափար է իր համար, Տեր-Պետրոսյանը չի գործում համաձայն դրա: Ժողովրդավարությունից նրա շրջադարձը սկսեց 1994-ին, երբ նա արգելեց գլխավոր մի ընդդիմադիր կուսակցության գործունեությունը եւ սահմանափակումներ պարտադրեց մամուլին: Նույնիսկ հիմա, երբ այդ սահմանափակումներից շատերն արդեն վերացել են, երեք միլիոն բնակչություն ունեցող երկրում թերթերի ընդհանուր տպաքանակը հազիվ 31 հազար է: Անցյալ տարի խորհրդարանական ընտրությունների անաչառությունը խիստ հարցականի տակ դրվեց միջազգային դիտորդների կողմից, իսկ նոր սահմանադրությունը արտակարգ լայն իշխանություն է տալիս նախագահին:

«Դրությունը մեր երկրում լավացել է, նշում է «Ազգ» թերթի խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանը, տնտեսությունն այնքան հուսահատ վիճակում չէ, ինչքան առաջ: Պատերազմ չկա: Բայց դրանց զուգահեռ մեր նախագահը ավելի է մեկուսացել եւ դարձել ավտոկրատ: Ճշմարտությունն այն է, որ նա ժողովրդավար է այդ բառի ամենաոլլատոնական իմաստով»:

Ավելի քան վեց տարի է, ինչ Հայաստանն անողոքորեն ձեւով պատերազմի մեջ է Ադրբեջանի հետ Լեռնային Ղարաբաղի հարցի շուրջ: Ադրբեջանն ավելի մեծ է, եւ շատ ավելի հարուստ: Նրան թիկունք է կանգնում Թուրքիան իր մահմեդական դաշնակիցը: Բայց հաստատակամ հայերը ջախջախիչ պարտության են մատնել ադրբեջանցիներին: Մինչ փխրուն մի խաղաղություն առկա է այժմ, քաղաքական հարցերը մնում են չլուծված եւ շատ երկրներ պատշաճաբար հակադրվում են Հայաստանի դիրքորոշմանը:

«Շատ երկրներ կարծում են, որ մենք անտրամաբանական մոտեցում ենք ցուցաբերում Ղարաբաղի հարցին, ասում է Լիպարիտյանը, որն ակտիվորեն ձեռնամուխ է եղել այդ հարցի լուծում գտնելուն: Բայց ես պիտի ուզենայի, որ ընկալման խնդիր լինի այն, թեկուզ դրա հետեւանքով մեզ մեկուսացնեն, միայն թե չկրկնվի 1915-ը: Մենք մի ցեղասպանություն ապրել ենք այս դարաշրջանում: Բավական է: Այն երբեք չպետք է կրկնվի»:

Նա նկատի ուներ 1915-ի այն դեպքերը, որոնց ընթացքում ավելի քան մեկ միլիոն հայեր սպանվեցին օսմանյան թուրքերի ձեռքով, բռնի տեղահանության, սովի եւ կոտորածների միջոցով: Դա դեռեւս իշխում է ժողովրդի բարդ քաղաքական եւ հոգեբանական աշխարհայացքի վրա: Նրանք համոզված են, որ հանգստանալու դեպքում նրանց դարձյալ կոչնչացնեն:

Այսօր, Թուրքիան եւ Ադրբեջանը շրջափակման են ենթարկել Հայաստանին: Որպես առեւտրական գործընկերներ մնացել են Իրանն ու Վրաստանը: Իրանը դաշնակից է, բայց ոչ իդեալական դաշնակից: Նրա տնտեսությունն այնքան հզոր չէ եւ նրա հետ հարաբերությունը կարող է բարկացնել Հայաստանի ամենահզոր հովանավոր Միացյալ Նահանգներին:

Իհարկե հասարակ մարդկանց դա այնքան էլ չի հետաքրքրում: Նրանք այսօր կարողանում են ձեռք բերել այն, ինչ ցանկանում են՝ ուտելիք, էլեկտրաէներգիա եւ այն զգացումը, որ պատերազմի հետեւանքով չեն զոհվի իրենց երեխաները:

«Ինձ չի հետաքրքրում, թե նախագահն ինչ է անում, ասում է Երեւանում գործող «Սամսունգ» խանութի վաճառողուհի Արմինե Նագոյանը: Նայեք, մարդիկ գնում են այնպիսի ապրանքներ, որոնց մասին չէին էլ երազում»: Նրա շուրջը, իրոք, տղամարդիկ եւ կանայք ընտրում էին իրենց ցանկացածը ցուցադրված գունավոր հեռուստացույցներից, միկրոալիքային վառարաններից եւ արդիական փոշեծծիչներից: «Մի քանի ամիս առաջ այս խանութը նույնիսկ էլեկտրականություն չուներ», շարունակում է նա: Դա հենց այն է, ինչ մտահոգում է մարդկանց, ոչ թե այն, թե ով է խորհրդարանում»:

Տնտեսությունը բարելավվել է անցած երկու տարիների ընթացքում (տարեկան աճը եղել է 7 տոկոս 1995-ին եւ այդ տեմպով էլ շարունակվում է ըստ Միջազգային արժութային հիմնադրամի տվյալների), բայց հիմնականում առեւտրի շնորհիվ: Դեռ չկան բանկային առողջ համակարգեր: Քչերն են հարկ վճարում եւ ոչ ոք փող չունի երկարաժամկետ ծրագրերի մեջ ներդնելու համար: Աշխատողների պաշտոնական միջին ամսական եկամուտը մոտ 20 դոլար է, եւ չնայած Հայաստանը հիչ բնական ռեսուրսներ ունի, գրագիտությունն այնտեղ աշխարհում ամենաբարձրերից մեկն է: Ժողովուրդը զրուցատեր է: «Երբ մենք խորհրդային Միության կազմում էինք, ձայն չունեինք: Անկախության խնդիրն այն էր, որ մեզ տար իրավունք ապրելու այն ձեւով, որ ցանկանում ենք: Սակայն մեր ներկայիս առաջնորդը մեզ հետ վարվում է ինչպես ռուսները: Ես չգիտեմ ավելի լավ է, թե ավելի վատ, քան առաջ», ասում է Վահան Բարսեղյան անունով 47 տարեկան մի հովիվ, որն ապրում է Երեւանից դուրս, բայց հաճախ է գալիս մայրաքաղաքի կենտրոնական շուկա իր հոտի միսը ծախելու համար:

ՕՏԱՐ ՍԱՄՈՒԼ

Դեպի բռնատիրություն շրջադարձը մթագնում է Հայաստանի երջանկությունը

Թանձր եւ խտացված գույներով. տեղ-տեղ իրոք կոնտեքստից դուրս հանված մեջբերումներով այս հոդվածը լույս է տեսել «Նյու Յորք թայմզ» թերթի դեկտեմբերի 31-ի համարում եւ պատկանում է Մայքլ Սոթկտին, որ վերջերս գտնվում էր Հայաստանում:

ՓԱՐԻՉ

Հ. Բ. Ը. Միութեան «Կարդիս Փափազեան» մրցանակը պատմաբան Իվ Թեռնոնին

Դժբախտաբար հայկական աւանդութեան լուսանցքին վրայ մնացած. շատ գովելի գաղափար մըն է հայանպաստ գործունէութեան մէջ ոչ-հայերու պարգեւատրումը: Այդ նախաձեռնութեամբ հաստատուած «Կ. Փափազեան» մրցանակը ամէն տարի կը յանձնուի օտարի մը, որ ծանօթ է Հայկական հարցին բերած իր մասնակցութեամբ: Այս տարի անոր համար ընտրուած դէմքն էր պատմաբան Իվ Թեռնոն:

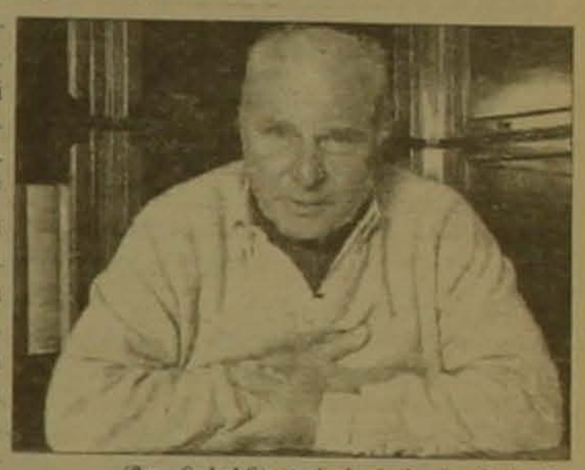

Դեկտեմբեր 19, հինգշաբթի երեկոյեան, ՀԲԸՄ Փարիզի «Ա. Մանուկեան» մշակութային կեդրոնի սրահը ամբողջութեամբ լեցուած էր հրաւիրեալներով, որոնց ողջոյնի խօսք ուղղեց Ա. Կէօվճեան. ապա ուղերձով մը հանդէս եկաւ ՀԲԸՄ նախագահ դոկտ. Էդի Ադամեան: Ան ըսաւ, թէ կեդր. վարչութիւնը մինչեւ հիմա նոյն մրցանակին արժանի նկատած է Այդապո Նովէլլօն, Թեսա Հոֆմանը, Ա. Սանքինին, պարոնուհի Քոխը եւ ուրիշներ, իսկ այս տարի ուրախութիւնն ունի զայն յանձնելու Ի. Թեռնոնին, որուն համեստութիւնը կը չափուի իր վաստակին ընդարձակաձաւալ սահմաններով: Յիշեց, որ բժիշկի ատպարէզին զուգահեռ ան զարգացուցած է պատմագիտութեան ճիւղը, նախ հրեաներու Ողջակիզումին մասին հատորով մը, ապա ձեռնարկած է Հայկական ցեղասպանութեան զննութեան նիւթ մը զոր տակաւին կան ուրանալ փորձողներ: Ու այդ մարզին մէջ դարձած է համաշխարհային հեղինակութիւն մը: Շեշտեց, թէ վիրաբոյժի վերուծելու, բծախնդրութեան, խստապահանջութեան, մանրակրկիտ պրպտումի յատկանիշները ցոլացած են Թեռնոնի պատմագիտական գործին մէջ եւս, ոչ մէկ տեղ ձգելով որեւէ բողոքի: «Դուք դատի մը պաշտպան փաստաբանը չեղաք, այլ առարկայական այն պատմաբանը, որուն մտահոգութիւնն էր ճշմարտութիւնը յայտնաբերելը», ըսաւ: Դոկտ. Ադամեան անդրադարձաւ Թեռնոնի գիտական զոյգ տիտղոսներուն, ըսաւ, թէ ուրախութեամբ ողջունած էին Մորբոնի կողմէ անոր տրուած պատմութեան դոկտ.-ի աստիճանը:

Աւարտին խնդրեց, որ Ի. Թեռնոն ընդունի «Կ. Փափազեան» մրցանակը, որ ՀԲԸՄ ընդմէջէն ամբողջ ֆրանսահայութեան երախտագիտութեան խորհրդանիշն էր նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսեանի 1995 յուլիսին տրուած Պատուոյ գիրէն ետք:

ՀԲԸՄ նախագահէն ետք համառօտ ելոյթներ ունեցան Շարլ Ազնաւուրի եւ Ֆրանսերէն) ուղերձով մը հանդէս եկաւ Հայաստանի Փարիզի դեսպան Չիտեչեան եւս. իր կարգին ծանրանալով Ի. Թեռնոնի վաստակին վրայ, յատկապէս ցեղասպանութեան ճանաչման, ժխտողականութեան դէմ պայքարի մարզերուն մէջ:

Յետոյ խօսք տրուեցաւ մրցանակաւոր գիտնականին, որ իր գործունէութեան ու յաջողութիւններուն մէջ շեշտեց հայ գաղութին դերը: Այդ շրջանակէն յուզմամբ յիշեց վերջերս մահացած Հ. Մոմճեանի անունը, ապա թուեց անունները Արփիկ Միսաքեանի, որ անվերապահ նեցուկ տրամադրած էր իրեն, ինչպես նաեւ պատմաբան Արթուր Պէյլէրեանի, Անահիտ Տեր-Մինասեանի: 1985-էն ետք Եւրոպական խորհրդարանին կողմէ ցեղասպանութեան ճանաչման նպատակին համար տարուած գործունէութեան մէջ շեշտեց Քրիստիան Տեր-Ստեփանեանի կարեւոր ներդրումը:

Իր խօսքը աւարտեց ըսելով, որ հակառակ գնահատանքին, կարեւորը եղին ձգուածը չէ, այլ կատարելի գործը, եւ տրուած մրցանակը խթան մըն է իրեն շարունակելու նոյն ուղղութեամբ: Ըսաւ, թէ անհրաժեշտ էր վերապողներու վկայութիւնները հրապարակելու գործը, քանի որ ի վերջոյ զոհերու թիւէն շատ աւելի կարեւոր էր անուն մը տալ բոլոր մեռելներուն:

Արտասահմանէն հասած շնորհաւորական ուղերձներու ընթերցումէն ետք ներկաները հրաւիրուեցան բոլորուելու ֆոքէյլի սեղանի մը շուրջ:

«ՅՈՒՍՍ», 27 դեկտ. 1996 թ.

Երեւանը առանց ձյան

Հիշեցնենք այն ժամանակ, երբ մի ողջ կիսագնդի զգալի մասը, խախտելով իր «մերձարեւադարձային» կամ «մեղմ բարեխառն» էությունը, թաղված է սառցե պատանքի ներքո, երբ նույնիսկ իսպանական Մեսեթայում եւ Կալիֆորնիայում ցրտի պատճառով մահացության դեպքեր են արձանագրվել, մեր հանրապետությունը նորեն զարմացնում է եւ այս անգամ զարնանային եղանակով: Սառամիները կասեն, թե սա եւս մեկ ապացույց է, որ «մեզ մոտ ամեն ինչ բարու է»: Մասնագետները հակառակը, ընդունելով չափազանց տաք եղանակների փաստը, այդուհանդերձ կնշեն, որ եղել են տարիներ, երբ Բերդում օդի ջերմաստիճանը հասել է 20°-ի (միջինը՝ 1.0°), Իջեւանում՝ 22°-ի (0.0°), Գորիսում՝ 20°-ի (1.1°), Մեղրիում՝ 21°-ի (0.9°), Կապանում՝ 23°-ի (0.0°), Դիլիջանում՝ 19°-ի (-2.0°), իսկ Երեւանում՝ 15°-ի (-4.0): Նրանք անդայման կավելացնեն, որ նույնիսկ ավանդական սառնությամբ աչքի ընկնող Ամասիայում, Գյումրիում, Աղարանում, Ճամբարակում, Սեւանում, Մարտունիում, Գավառում եւ Մասրիկում առանձին տարիներին արձանագրվել են համադասասխանաբար 7°, 12°, 7°, 10°, 8°, 9°, 10° դրական ջերմաստիճաններ: Ավանդական ցրտի մասին խոսելով, հիշենք նաեւ, որ հանրապետությունում օդի նվազագույն ջերմությունը նկատվել է Շուրաբադում՝ -46°, Գյումրիում՝ -41°, Աղարանում՝ -41°, Մասրիկում՝ -41°, Սեւանում՝ -37°, Հրազդանում՝ -38°, Երեւանում՝ -31°: Նույնիսկ մերձարեւադարձային Մեղրիում, Գորիսում, Նոյեմբերյանում նկատվել է մինչեւ -20-23° աստիճան:

Երեւանում երեկ օդի ջերմաստիճանը 12° բարձր էր զրոյից: Երեւանը հարավային քաղաք է, մինչդեռ մեզանում ձմեռը ավելի խստաշունչ է, քան, օրինակ, Թբիլիսիում եւ Բաքվում: Պատճառը բարձրադիր գոտիականությունն է: Թբիլիսի քաղաքի միջին բարձրությունը ծովի մակերեւույթից կազմում է 480 մետր, Բաքվինը ծովի մակերեւույթից ցածր է 28 մետրով, իսկ մեր մայրաքաղաքի միջին բարձրությունը 1100 մետր (Նոր Նորքի զանգվածները՝ մինչեւ 1450 մետր): Օդի ջերմաստիճանը նվազում է 0.6°-ով, յուրաքանչյուր 100 մետրի սահմաններում:

Այդուհանդերձ այսօր, հարեւան հանրապետությունների մայրաքաղաքներում օդի ջերմությունը 4-5 աստիճանով ցածր է, քան Երեւանում: Մինչդեռ, օդերեւութաբանների կանխատեսումների համաձայն, հունվարի երկրորդ կեսին, հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի նվազում, գերեկային ժամերին՝ -2-3°, գիշերները՝ -9-14°:

Ա. Դ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԱՄՍՕՐՅԱ

1997

Նորտարյան մտերիմ խոսք «Ազգի» ընթերցողներին

Լավ է, թե վաս չգիտեմ, մենք բերբեր շաս ունենք: Նույնիսկ չափազանց շաս, գուցե եւ ավելի. հաճոյք է: Բոլորը բոլոր բերբերը չեն կարդում: Ամեն բերբ երեւի ունի իր ընթերցողը. «Ազգն» էլ իրենը:

«Ազգի» ընթերցողներն էլ, հավանորեն, կարիք ունեն բարիքների եւ բարեմաղթությունների: Ուստի եւ, օգտվելով իմ դասկանելի տարիքի տված իրավունքից, շնորհավորում եմ «Ազգի» ընթերցողների, բոլոր ազգ-ականների, ազգ-այիններ, ազգ-ասերների նոր սկսվող Նոր տարին եւ հղում նրանց բարեմաղթություններ:

Կամենում եմ, որ առաջիկա ամիսների ձմեռը ձեր հանդեպ լինի նույնքան բարի եւ ներողամիտ, ինչպես եղել է մինչեւ հիմա Աստծո ողորմածությամբ: Բոլորս էլ ունենք մեղմաշունչ եւ ներողամիտ ձմեռվա կարիք:

Կարո՞ղ ենք մենք եւս նույնքիսի ներողամտությամբ վերաբերվել այն համառ լուրերին, թե մեծաղաշտն մարդիկ մեծ-մեծ տներ են կառուցում եւ դառնում ազգային մեծատուն, ինչպես անմոռանալի Աբիսողոմ աղան: Թե՞ բույլատրելի է մի, միայն մի անմեղ հարց տալ իշխանություններին՝ ո՞ւմ հաշվին, ի՞նչ միջոցներով: Թող դատասխանեն, եթե ի վիճակի են, մեզ շաս կդարտավորեցնեն:

Բայց հնարավոր է եւ ուրիշ վերաբերմունք մեզ ի՞նչ, մեր ի՞նչ գործն է, ժողովուրդ ենք, դիտի խելոք ու անմոռուն կառավարենք: Ժողովրդավարություն է, չէ՞: Հայտնի չէ միայն ժողովո՞ւրդն է վարում, թե ժողովրդին ես վարում: Փողոցի տղաներն ասում են՝ վարի տալիս: Մի՞թե նույնդիսի անտարբերությամբ չենք վերաբերվում մեր լեզվի գլխին բերվող փորձանքների, գրաբարյան ուղղագրությանը վերադառնալու անմիտ կոչերի, ժողովրդին դեռի կիսագրագիտության տանող ուղղագիտական խառնաբփոթի նկատմամբ, մեղքեր, որոնց մեջ բաժին ունեն մեր բոլոր բերբերը, մեր սիրելի «Ազգն» էլ դրանց մեջ:

Կամենում եմ, որ հանուն մեր ջղերի դպահղանության ներողամիտ անտարբերությամբ հետեւենք այն գովազդներին, որ մեր հայոց հեռատեսիլը մեզ մատուցում է անօրինակ եռանդով, ձեռք բերել իտալական ընտիր կահույք (մեզ միայն դա էր դակատում, դա մեր հոգսը չէ, մեծատունների հոգսն է), ուտել իշխան ձուկ (սա էլ մեզ չի վերաբերում, մենք դրա համը վաղուց ենք մոռացել, իզուր էլ հիշեցնում են), առաջարկում են ծխել հատկապես «Մարլբորո» սիգարետ (իսկապես մե՞ծ, եւ բանկ, բավականություն է), այլեւս չեմ խոսում «բարձր մոդայի» զգեստների մասին (այստեղ են ասել՝ բոլոր դարերը դարեցիք, մնաց «սարի սմբուլը»):

Եկեք այս գովազդների հանդեպ անուշադիր լինենք եւ, ընդհակառակը, շաս ուշադիր լինենք միմյանց նկատմամբ: Հիշո՞ւմ եք հրեական հին անեկդոտը: Հիշեցնեմ. երկու հրեա գնում են բաղնիք: Մեկը մտնում է լողավազան եւ խեղդվում: Մյուսին հարց են տալիս՝ բա հանգուցյալը քեզ բան չասա՞ց: Թե՝ ասաց: Ի՞նչ: Ասաց՝ Աբրամ, ես ինձ վաս եմ զգում: Բա դո՞ւ ինչ դատասխանեցիր: Ասացի՝ իսկ որտա՞ղ է իրեն լավ զգում:

Եկեք Նոր տարվանից անտարբեր չլինենք միմյանց նկատմամբ՝ տանը, փողոցում, շուկայում, ամենուրեք:

Լավ վերաբերմունք ընդամենը: Այս մեկը եւս միանգամայն ձրի է: Այստեղ ինչո՞ւ ենք զլանում:

Մի բան էլ կա, որ ձրի չի, բայց շաս էժան է: Ամենից էժան բանը Հայաստանում: Գիրքը: Գիտե՞ք ինչքան լավ գրքեր են վաճառվում Աբովյան եւ Մոսկովյան փողոցների անկյունում գտնվող գրախանութում՝ ջրի գնով: Ասեմ կես կատակ, կես լուրջ՝ հենց մենք էլ իմ գիրքն է՝ «Զրույցներ լեզվի մասին»: Ասում են (նույնիսկ հոդվածներ են գրել), թե կարդացվող հարկավոր գիրք է: Գինը 150 դրամ: Այնքան դանդաղ է վաճառվում, որ հեղինակը վիրավորվում է, թեեւ վաճառքից ոչ մի դրամ շահ չունի: Ես իմ գրքի անունը տվեցի, բայց այնտեղ ուրիշ, ավելի լավ գրքեր էլ կան: Գնացեք տեսեք: Իմ միակ ցանկությունը, ավելին՝ բաղձանքն այն է, որ այս տարվանից դուք եւ հատկապես ձեր զավակները միանգամից դառնաք գրքասեր եւ ընթերցասեր: Հավատացեք դրանից լավ բան չկա: Ազգի որակը բարձրացնելու ավելի լավ միջոց չկա: Ազգի՞վ խոսք:

Կամենում եմ, ուրիշ շաս բան եմ կամենում: Կամենալուց հետո ի՞նչ կա: Կամենում եմ, որ այս տարի համարձակ ու ինքնավստահ մի ծայրից մտնեք Գ-ոզոլանդ եւ մյուս ծայրից դուրս գաք համադամ ուսեստեղենով լեցուն դայուսակներով:

Բայց սա առասդելի ճյուղին է դատկանում:

Իրականն այն է, որ դահեստ դդահղանենք մեր ունեցածը: Չէ՞ որ Թումանյանն է ասել՝ Ասված եղածն օրհնի: Իսկ ի՞նչ է մեր ունեցածն իսկապես: Հույսը: Գերմանացիք իմաստուն խոսք ունեն՝ փող կորցրիր՝ ոչինչ կորցրիր, դատիվ կորցրիր՝ շաս բան կորցրիր, հույս կորցրիր՝ ամենն ինչ կորցրիր:

Հենց սա՝ է, որ չդիտի կորցնենք:

Ասված է՝ հույսը վերջինն է մեռնում: Չդիտի թողնենք, որ մեռնի: Հայ մարդիկ ենք, դրա իրավունքը չունենք:

Մենք մի լավ բանաստեղծ ունենք՝ Հովհաննես Գրիգորյան: Բոլո՞ղդ եք ճանաչում: Թույլ տվեք կասկածել: Նա օրերս մի գրքույկ է լույս ընծայել «Երկու ջրհեղեղի արանքում» (ձեռք բերեք, խնդրում եմ, այնտեղ նրամից եւ խորամից բանաստեղծություններ կան): Այս գրքի 29-րդ էջում մի բանաստեղծություն կա, որի վերջին տողերով էլ ուզում եմ ավարտել իմ նորտարյան խոսքը.

Խավար է ու ցուրտ: Բայց մի վհատվեք:

Սառած մատներով ու դողդողալով

զարդարեք տոնածառը՝ ով ինչով կարող է:

Զարդարեք տոնածառը:

Բայց դե նորերը ինչքան էլ փայլուն ու սիրուն լինեն,

Դուք չմոռանաք կախ տալ ծյուղերից

խաղալիքներն հին՝

հույսը, հավատը եւ սերը

կրկին...

Չե՞ք մոռացել: Եթե մոռացել եք հոգ չէ, հաջորդ Նոր տարուն չեք մոռանա: Երեքն էլ հարկավոր են մշատես: Հատկապես առաջինը...

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

ՏԱՐԵՄՈՒՏԻ ՍԵՆՍԱՑԻՍ

Կվերանայվի՞ էներգիայի դահղանման օրենքը

Այս միտքը ծագել է հավանաբար շաս ու շաս հետազաքրքրողների մեջ, ովքեր դեկտեմբերի 20-ին, երեկոյան դիտել են Մոսկվայից հեռարձակված «Հայաստան» հաղորդումը: Հետազաքրքրողներին ներկայացվեց գիտական սենսացիա: Հաղորդման հյուրը, Արկադի Մելնիչենկոն ցուցադրեց իր գյուտը, որն իմ կարծիքով, իրականացում կառաջացնի (եթե չի սկսվել) գիտական շրջանակներում: Հետազաքրքրողները տեսան, թե ինչպես Մելնիչենկոն փոքրիկ մարտկոցին միացրեց խաղալիք հիշեցնող օդափոխիչը, որն անմիջապես դտտվեց: Հետո նա շղթային կցեց լուցկու տուփից փոքր մեծության ինչ-որ դետալ եւ հոսանքի աղբյուրին միացրեց երկրորդ օդափոխիչը: Սա էլ առաջինի դես սկսեց շարժվել: Երկու օդափոխիչների համար հոսանքի սնուցման աղբյուր էր նույն մարտկոցը, որի հզորությունը բավարարում է միայն մեկ օդափոխիչ աշխատեցնելու համար: Հետազաքրքրողի հարցին, թե Մելնիչենկոն որտեղի՞ց է վերցնում լրացուցիչ էլեկտրաէներգիան երկրորդ օդափոխիչը գործի դնելու համար, նա դատասխանեց. «մեզ շրջադատող տարածությունից»:

«Բայց չէ՞ որ էներգիայի դահղանման օրենքի համաձայն, նման երեւույթ չդետք է տեղի ունենար», շատեց դարգություն մտցնել լրագրողը: Մելնիչենկոն բացատրեց, որ իր գյուտը այդ օրենքի շրջանակներից դուրս է դրսեւորվում: Լրագրողը հետաքրքրվեց, թե Մելնիչենկոն օգտագործո՞ւմ է այդ ֆանտաստիկ էներգիայի աղբյուրը կենցաղային կարիքների համար: Գյուտարարը որդես օրինակ բերեց իր բնակարանում տեղադրված սառնարանը, որն աշխատում է «օդից» վերցված էներգիայով: Դա գրավիչացիոն դաշտի էներգիան է, որն ըստ էության, անսդառ է:

Սակայն դրն Մելնիչենկոն լռեց, թե ինչպես է անտեսանելի էներգիան էլեկտրականի վերածում եւ ի՞նչ դեր է հատկացվում այն դեռալին, որ մտցրել էր շղթայի մեջ:

Գրավիչացիոն դաշտի էներգիան օգտագործելու մարդկության վաղեմի երազանքը շաս ուրտեր ու մտքեր է փոթորկել: Մեր հետազաքրքրողները հավանաբար հիշում են, որ տարիներ առաջ «Հետազաարտոնագրային ակումբ» հաղորդաշարի հաղորդումներից մեկի ժամանակ ներկայացրինք մասնագիտությամբ ֆիզիկոս Նորայր Սարգսյանին, որն այն ժամանակ դաշտդանելով գրավիչացիոն դաշտի էներգիան էլեկտրականի փոխակերդելու գաղափարը, միաժամանակ դնդում էր, թե իր իրեն հաջողվել է ստեղծել մի շարժիչ, որն աշխատում է գրավիչացիոն էներգիայով: Մենք, իհարկե, շաս էինք ուզում հավատալ այդ հրաշքին, բայց այնդես էլ դա տեղի չունեցավ, որովհատեւ դրն Սարգսյանը փորձում էր մեզ ներկայացնել իր... երեւակայական շարժիչը: Բայց փաստը մնում է փաստ (ես նկատի ունեմ տեսածս), որ դասական ֆիզիկայի շրջանակներում չտեղավորվող Մելնիչենկոյի գիտափորձը կայացել էր: Երբ դատրաստում էի հոդվածս, հիշեցի, որ այս թեմային ժամանակին անդրադարձել էր նաեւ «Ազգ» թերթը («Գրավիչացիոն շարժիչ. ի՞նչ է դա. ֆանտաստիկա, թե իրողություն», «Ազգ», մարտի 18, 1993 թ.): Ես չգիտեմ, դրն Մելնիչենկոն ծանո՞թ է հոդվածի հեղինակ՝ Հայաստանի ճարտարագիտական համալսարանի դոցենտ Վլադիմիր Խաչատրյանի հետ, որն ակնարկում էր իր կատարած գիտական աշխատանքների մասին, որոնք, ինչպես նշում է գիտնականը, հաստատում են, որ գտնվել է ձգողական ուժի օգտակար օգտագործման ճանապարհը: Այսինքն, նորովի է մեկնաբանվել դոտենցիալ էներգիայի օգտագործման հնարավորությունները: Խոսքը գրավիչացիոն էներգիայի մի մասը սկզբում մեխանիկական, այնուհետեւ էլեկտրական էներգիայի վերածելու մասին է: Ուզում եմ հավատալ, թե Հայաստանում մեր գիտնականները այդքան մոտեցել են դարի այդ գայթակղիչ խնդրի լուծմանը: Հավանաբար այդ երեկո միայն ես չէ, որ դիտել եմ այդ հաղորդումը, տեսել գրավիչացիոն էներգիայի էլեկտրականի կերդափոխման հրաշքը: Դա, իսկապես տարեմուտի սենսացիա էր:

ՅՈՒՐԻ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Հետազատեկնաբան
«Հետազատարտոնագրային ակումբ» հաղորդաշարի հեղինակ

ԵՐԳԻՉԱԿԱՆ ԳՐՈՒՄ

Անգուգական ձմեռ

Չի ունեցել ժողովուրդը Ո՛ Մի էսպես ձմեռ...
Հայ բանաստեղծի խոսք

Աշխարհը գիտի, որ մենք աշխարհի հնագույն ժողովուրդներից ենք: Նույն աշխարհը եթե համեստ գտնվի ու ինքն իրեն սեղմի, ասդա կդարձի, որ հայերը ոչ թե աշխարհի հնագույն ժողովուրդներից են, այլ ամենահնագույնը: Դա չենք կարող ասել մենք հայերս, որովհետեւ մեզ վայել չէ բեկուզ ճշմարիտ, տեղին ինքնագովությունը: Էսօրվա աշխարհն ինչ ինանա-չինանա, դարտավոր է եւ բաջ գիտի, որ հայերս անցել ենք աշխարհի եղած-չեղած բոլոր հասարակարգերի միջով: Եվ ոչ միայն հասարակարգերի, այլ նաեւ տարվա բոլոր եղանակների միջով: Եվ անկախ էն-բանից, թե ինչ հասարակարգ է ու տարվա ինչ եղանակ, հայերս ունեցել ենք սեպտեմբերի 22-ով ընդրված մեծ բազավորներ, իշխաններ, արքաներ, ճարդդեսներ, բարտուղարներ: Ամեն ինչ էլ ունեցել ենք: Եվ ինչո՞ւ դիտի չունեցայինք: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ հայ ժողովուրդն իր բոլոր իշխանությունների ժամանակ, ինչպես նաեւ դեսականության կորցրած ժամանակ, ինչպես նաեւ էն անտեր անտերների, որոնց մեջ մտնում են բաբար-մոնղոլները, տիրադետության ժամանակ, թեեւ զրկվել է շաս ու շաս բաներից, բայց երբեք չի զրկվել իր գարուն, ամառ, աշուն, ձմեռ ունենալու իրավունքներից: Ինչպես վկայում է ականատես Սերո Խանզադյանը, իր բազմահազարամյա դատմության ընթացքում հայ ժողովուրդն ունեցել է բազմահազարամյա ձմեռներ: Անհերքելի փաստերը վկայում են, որ դարերի, հազարամյակների ընթացքում մենք ունեցել ենք եւ ահավոր ցուրտ, դաժան, հայցասակավ ձմեռներ, եւ մեղմ, տանելի ձմեռներ: Դիմացել ենք եւ դաժան ձմեռների որոգայթներին, եւ չենք դժգոհել մեղմ, տանելի ձմեռներից: Իր հիշողության դաշտը միշտ լիցքավորած դահող ժողովուրդը շաս բան չի կարող մոռանալ: Դարերն իրենց հերթին: Մեր ժողովուրդը՝ չի մոռանում, որ դաժան, մութ ու սոված, ոռնոցներով լեցուն ձմեռներ ունեցավ նաեւ 20-րդ դարի վերջին տասնամյակի առաջին հնգյակում: Այո, մեզ դարերի ընթացքում շաս ու շաս բաներից են զրկել իշխողները: Մեզ զրկել են անգամ մեր արեւից: Էդ դես չլիներ, ժողովուրդը չէր ստեղծի իր ժողովրդաստեղծ խոսքերը. «Կարմիր արեւից ընկած...», «Կանաչ տերեւից ընկած...», «Օր ու արեւից զրկված...» եւն: Սրանք դատահական արտահայտություններ չեն: Եվ բաց-գնելու բան չէ, որ վերջին տարիներին մենք ոչ թե բաբուն, այլ բացահայտ ասում ենք հենց իշխանությունների ականջների մեջ, որ մեր ժողովրդին իշխանությունները զրկել են շաս ու շաս բաներից: Էնքան բաներից են զրկել, որ թվում է, թե նրանք եկել են միայն զրկելու համար: Բայց... Ինչո՞ւ ենք շատդում: Ինչո՞ւ համբերություն չունենք:

Այսօր, երբ գրում եմ երախտիքի այս տողերը, 1997 թվականի հունվարի յոթն է: Առավոտյան ժամը տասն է:

Արեւ է արեւավառ Երեւանում:
Արեւ է արեւավառ Հայաստանում:
Մեր բոլոր մարզերում մարզդաններն արեւ են ցվիրում ժողովրդին: Ո՞ւր է, էլ չկա գրտից սրբարբացող ժողովուրդ:

Երբեք, եւ ոչ մի հասարակարգում եւ ոչ մի բազավորության ժամանակ, բարեւար կամ չարեւար եւ ոչ մի իշխանավորի օրոք հայ ժողովուրդը չի ունեցել էսդիսի տաք, մեղմ, ֆմիտ, անուշիկ, խաղդրիկ, ջերմ ձմեռ: Եվ ինչդես վկայում են ուսումնասիրությունները, սա տեղական արտադրանք է, մերն է, հայկական է, դատվական, սա ոչ մի կամդ չունի մարդասիրական օգնություններին հետ: Էսդիսի ձմեռ հնարավոր չէր Հայաստան տեղափոխել ոչ ինքնաթիռով, ոչ գնացքով, ոչ էլ նավով:

Տաք ձմեռ է: Սա եւս իրեղեն մի աղացույց, որ երբեք էլ նոր իշխանավորները չեն եկել մեր արեւը կտրելու, մեզ կանաչ տերեւից զրկելու, արեւից գցելու համար: Մինչեւ հիմա ինչ ասել ու գրել ենք նրանց մասին, զուտ զրդարտություններ են: Նրանք մեր դաժան ձմեռների մեջ իրենց քուրաներում ելնում էին էս տաք ձմեռը: Անկախության, ազատության ճանապարհը բռնած ժողովուրդը մտել է իր հերթական ձմռան մեջ: Եթե, իշխանությունների հակառակորդ ընդդիմադիրները՝ չասեն, չհիշեցնեն, որ ձմեռ է, ասդա ժողովուրդը չի էլ հավատա, որ ձմեռ է:

Էսքան սիրուն, տաք, առուս ձմեռ մեր ժողովրդին չի տրվել եւ ոչ մի արքայի կողմից:

Ձմեռ է, որի մեջ եւ գարնան շունչ չկա, եւ ամռան դունչ կա, եւ աշնան մունչ կա:

Համբերենք եւ հավատանք մեր իշխանություններին, իշխանություններ, որ ծնունդ են առել ՀՀՇ-ից:

Նրանք երբեք կտրող եւ կտրեցնող չեն:

Ձմեռն ինքն է փաստում, որ նման ձմեռ չի ունեցել հայ ժողովուրդն իր գոյության հազարամյակների ընթացքում: Հիշենք, որ մեր դարի իրենց բաժին արժանահիշատակ 70 տարվա ընթացքում հայ ժողովրդին երբեք նման ձմեռ չեն դարգեւել անգամ ամենակարող, աշխարհասասան կոմունիստները: Ճիշտ է, նոր ենք մտնել հունվարի մեջ, դեռ փետրվար ունենք, որ կարող է մեզ փետրահան անել, միշտ էլ ծամածռվող, ֆմահաճ մարտ ունենք, բայց ամեն ինչ միանգամից չի լինի, չմոռանանք, որ նոյեմբերը նույնդես ձմեռ է, դեկտեմբերը մոռացավ, որ ինքը ձմռան ամիս է:

Փա՞ռք քեզ ամենակարող ուժին, մեր դաշտելի ՀՀՇ:

Փա՞ռք քեզ զորությանը, քեզ արեւիկ փառք, ժողովրդի ծոցից ժամանակին դուրս դրծած դաճնալի ՀՀՇ: Հավատում ենք, որ քեզ ժողովրդին էնդես տաք-տաք էլ կնեսես գարնան գիրկը, որ գարունն էլ է գարմանալու, ջամելու ժողովուրդը տաք է, ինքն էլ մարդկանց ինչը ջերմացնի: Փառք ու դատիվ քեզ բերած դաճնալի ձմռանը: Շատ է մեզ համար էս աննման ձմեռը:

Տեր, արժանի արա մեր աննման ՀՀՇ-ի բերած ձմռանը, որի մեջ նրանց ժողովրդանվեր սիրտն է հալվում: Միայն թե ժողովրդի ոտքերը, ձեռքերը չսառչեն...

Փառքդ շատուշաս, ՀՀՇ, էսդես շնորհք որ ունեիր, էլ ո՞ր օրվա համար էիր դահել:

Շարունակիր էսդես: Երիցս փառք տեղական արտադրության այս ձմռանը, որին նախանձով են նայում անգամ հարյուրամյա ինքնության, անկախության ճամփա անցած զարգացած շաս ու շաս երկրներ:

Բա ո՞նց, ձմեռ ունենք, աշխարհը չունի...

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Դեկտեմբերի 9-ին Նյուրնբերգում տեղի ունեցած ֆրանսա-գերմանական բարձրաստիճան հանդիպումը ցույց տվեց բոլոր այն հարթվելիք քաղաքական բարդույթները, որ գոյություն ունեն Հռենոսի երկու ափերին հակառակ Դուբլինում Տասնհինգի հանդիպմանը նախորդած ընդհանուր փաստաթղթի կարգին: Այդ հանդիպման երեք հիմնական բաղադրիչ հարցերի առաջա եվրոպական հաստատությունների, արժույթի կայունացման դաշինքի եւ պաշտպանության շուրջ տարակարծությունները «Էքսպրես» թերթի կարծիքով, երեւան են բերում այն բացառիկ հակասությունը, եթե ոչ գաղափարական մեծ տարբերությունը, որի վրա վաղը հիմնվելու է Եվրոպան:

Ֆեդերալիզմն ընդդեմ ցենտրալիզմի: Աղաղա հաստատությունների շուրջ բանավեճը բացահայտում է երկու հակադիր միտումներ. Գերմանիան ֆեդերալիզմի կողմնակից է տարածաշրջանային Եվրոպան ու եվրոպական խորհրդարանի կարողություններն ուժեղացած տեսնելու իր ցանկությամբ: Իսկ Ֆրանսիան հանդես է գալիս ցենտրալիզմի օգտին, քանի որ չի վստահում ռեգիոնալիզմին եւ առաջ է տանում Ստրասբուրգի համաժողովին հզոր դեր վերադահելու գաղափարը:

Կայուն արժույթն ընդդեմ ճկուն արժույթի: Արժույթի հարցի շուրջ առճակատվում են երկու հակադիր կարծիքներ: Գերմանացիները կարեւորում են արժույթների կայունությունը, իսկ ֆրանսիացիները նախընտրում են նրա ճկունությունը: Առաջիններն պահանջում են կանոններ, իսկ վերջիններս ակնկալում են բացառություններ: Բոնի համար արժույթը սղաճի դեմ պայքարելու զենք է, Փարիզի համար առեւտրի միջոց:

Ատլանտիզմն ընդդեմ եվրոցենտրիզմի: Եվ վերջապես ռազմական խնդրում Գերմանիան աներեր ատլանտիստ է: Ֆրանսիան, ընդհակառակը, եվրոցենտրիստ է: Առաջինը կառչած է ՆԱՏՕ-ի արդի կառույցներին եւ Հին աշխարհի անվտանգության աղահովման մեջ ԱՄՆ-ի դերին: Ֆրանսիան պայքարում է պաշտպանության համակարգերի «եվրոպականացման» համար եւ միտված կարեւորել է գերմանացիների համար անհրաժեշտ պարագա հանդիսացող Հելիոս-2 եւ Հորուս դիտարկման արբանյակների ծրագրերը:

Այս տարաձայնությունները նոր չեն: Դրան հակառակ, նորը Գերմանիայի նկատմամբ Ֆրանսիայի ավելի բնաղաս եւ անհանգիստ վերաբերմունքն է, իսկ Գերմանիայում աննախընթաց դժվարությունների ու վերացնված աղաղաղության ակնհայտ հակասական զուգակցությունը: Վերամիավորումը Գերմանիային վերստին շնորհեց մեծ տերության կարգավիճակ աշխարհամասի արտում: Սակայն, լինելով Ֆրանսիայի պաշտպանական կարծիքի արտահայտիչը, «Էքսպրես» այսուհանդերձ կասկածի տակ է դնում այդ իրողությունը, ասելով, թե արդյունաբերական արգասավորության եւ սոցիալական երկխոսության միախառնուրդ գերմանական «մոդելը» փլուզվում է՝ իրենց աչքի առաջ: Թերեւս ոչ այնքան էլ անիմն...

Այս երկրում գործազուրկների թիվն արդեն հասել է 4 միլիոնի, զնալով խորանում են հասարակական «կնճռները»: Հռենոսի աջ ափում մոլեգնում են արհմիութենական տնտեսական նախազգուշական գործադուլները: Վաս ընթացող բանակցությունները հիվանդության պատճառով արձակուրդների եւ խիստ խնայողության ծրագրի շուրջ ու այլեւայլ ախտանիշեր հնարցրին գերմանացիներին «ծաղկուն հովիտների» երազանքից, որ խոստացել էր վերամիավորման պահին կանցլեր Հելմուտ Քոլը:

Այս ամենին զուգահեռ, ուրվագծվում է մեկ այլ ճգնաժամ եւս: Հոգեբանորեն դեռեւս չկայացած վերամիավորումը ֆինանսական տատանկյունից, ասես, մի անհուն վիհ է դառնում, որին արդեն մոտ 500 միլիարդ դոլար հասարակական դրամական փոխադրումներ են կուլ գնացել: 1990-1991 թվականների «շրջադարձը» երկու Գերմանիաներին դեռ չի դարձել մեկ միասնական երկիր: Արեւելքում գործազրկությունը հասնում է 16 տոկոսի: Արեւելյան գերմանացիներն արտադրում են իրենց սպառման ծավալի ընդամենը 60 տոկոսը, իսկ արեւմտագերմանացիները, զնալով ավելի ու ավելի դժկամորեն են փակում այդ տարբերությունը: Արեւմուտքի միջոցների ներդրումները Արեւելքում բազմաբնույթ սոցիալ-հասարակական բարդացումներ են հարուցում: Երկու նախկին Գերմանիաների հարաբերությունները օրեցօր վատանում են: Ըստ բազմաթիվ հարցումների «արեւելցիների» կեսը համոզված է, որ «արեւմուտքցիների» համար իրենք «երկրորդ տեսակի» քաղաքացիներ են:

Ահա Հռենոսի աջ ափի զանգվածեղ երկդեմ «սֆինքսը» գեշ ձախ ափից այսպես են դիտարկում նրան անբարբ ու խանդագին հետեւող ֆրանսիացիները:

Պատրաստեց
ՄԵՐԳԵՑ ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

ԵՎՐՈՊԱ

Ֆրանսիա-Գերմանիա. Բեկվածքներ... կամ հայացք գետի մի ափից մյուսը

Եվրոպա, արժույթ, պաշտպանություն ահա այս երեք հիմնախնդիրների շուրջ Փարիզը եւ Բոնը չեն համաձայնում: Իսկ Ֆրանսիացիների ու գերմանացիների բարեկամությունը, որը ծնունդ է առել ավելի շուտ քաղաքական բարի կամքից, քան բնական շրջադարձից, հիշեցնում է Նիցշեի ասածը տղամարդուն եւ կնոջը միացնող բարեկամության մասին: Մեծանուն գիտնականը գրել է. «Այն պահպանելու համար, հավանաբար, պետք է գոյություն ունենա մարմնական մի փոքր հակակրանքի մրցակցություն»: Եվ հենց այդ հակակրանքը այնքան էլ հեռու չէ Բոնի եւ Փարիզի միջեւ հաստատված միանգամայն ողջամիտ բարեկամությունից ու նաեւ խանդով շաղախված հիացմունքի փոխադարձ բարդույթները՝ անընմբռնողությունը եւ տարաբնույթ շահերն ու մրցակցող գերակայությունները:

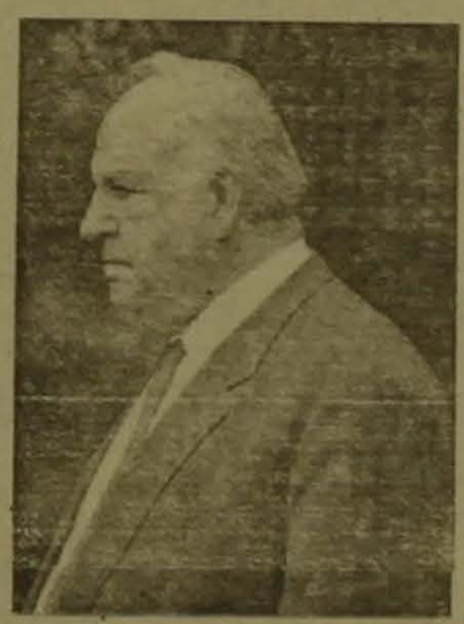

ՔՈՒՐԲԻԱ

«Արեւմուտքը մտահոգ է Էրբաքանի իսլամական կաղերով»

Ըստ «Ուոլ Սթրիթ Ջըոնըլ»-ում տպագրված վերոհիշյալ վերնագիրը կրող հոդվածի, արեւմտյան մի որոշում վավերացնելուց ընդամենը ժամեր հետո Թուրքիայի վարչապետ Նեջմեթդին Էրբաքանը, օտարերկրյա լրագրողի հետ ունեցած հարցազրույցի ընթացքում, հերքական անգամ արտահայտել է իր հակաարեւմտյան դիրքորոշումը: Սա հակասություն է, որը խորհրդանշում է նրա կառավարության առաջին վեց ամիսների գործունեությունը:

Մասնավորապես Էրբաքանը խոսել է մահմեդական աշխարհը Թուրքիայի գլխավորությամբ առաջնորդելու իր երազանքի մասին: Նման հայտարարությունները անհանգստացնում են արեւմտյան երկրների ղեկավարներին, որոնք չեն կարող բաժանել Էրբաքանի համաիսլամական երազանքները: Սակայն նրանք գիտակցում են, որ Թուրքիան ՆԱՏՕ-ի կարեւոր դաշնակիցն է, ունի ռազմավարական կարեւորագույն դեր, կամուրջ է Ասիայի, Միջին Արեւելքի եւ Եվրոպայի միջեւ:

Ինչպես հայտնի է, ընտրապայքարի ընթացքում Էրբաքանը հայտարարել էր Իսլամական միացյալ ազգերի, Իսլամական միացյալ պաշտպանության համակարգ եւ միացյալ դրամանիշ ստեղծելու անհրաժեշտության մասին: Այս հանգամանքը 1920-ական թվականներից հետո առաջին անգամ կասկածներ է հարուցել Արեւմուտքի եւ Թուրքիայի հարաբերություններում, թեեւ առկա է իսլամական արմատականությանն ընդդիմացող բանակի հրամանատարության գործոնի գիտակցությունը: Այսպես, վարչապետը չի կարողացել արգելք լինել Իսրայելի հետ համաձայնագրեր ստորագրելու փորձերին եւ վավերացրել է Թուրքիայի հարավում արեւմտյան զինուժ պահելու վերաբերյալ բանաձեւը: Այնուամենայնիվ, արեւմտյան մի շարք դիվանագետների կարծիքով, Էրբաքանի այդ քայլերը նպատակաուղղված են իր իսլամական քաղաքականության ազդեցությունը մեղմացնելուն:

«Նա արմատական է եւ ծայրահեղ ազգայնական: Եթե ցանկանում ենք, որ Թուրքիան արեւմտյան մնա, ապա Էրբաքանը համապատասխան անձ չէ այդ պաշտոնում», հայտնել է եվրոպացի մի դիվանագետ: Ի պատասխան Էրբաքանը հայտարարել է, որ արեւմտյան պետությունները մեծ սխալ են գործում վանելով Թուրքիային Արեւմուտքից: Արեւմտյան քաղաքագետները կանխագուշակում են Էրբաքանի համեմատաբար մեղմ դիրքորոշման փոփոխություն, եթե հաջորդ ընտրություններից հետո նա, ավելի մեծ թվով քվեներ ստանալով, իր կառավարությունը զորավոր հիմքերի վրա դնելու հնարավորություն ստանա:

«ԵՐԵՎԱՆ»
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՄԱՌՕՏ

Իրանի նախագահը շնորհավորանք է ուղղել աշխարհի քրիստոնյաներին

ԹԵՀՐԱՆ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանին շնորհավորանքներ է հղել քրիստոնեական աշխարհին եւ, մասնավորապես, Իրանի քրիստոնեական համայնքին, Քրիստոսի Սուրբ ծննդի կապակցությամբ, հաղորդում է ԻՐՆԱ գործակալությունը: Նախագահ Ռաֆսանջանին իր ուղերձում հույս է հայտնել, որ ամբողջ աշխարհի քրիստոնյաները կհամագործակցեն ուրիշ կրոնների հետեւորդների հետ եւ «նոր շունչ կտան քրիստոնեական համայնքին եւ կսկսվի նոր շրջան քրիստոնեական աշխարհի համար»: Այն, որ այս տարի քրիստոնեական ծնունդը համընկել է տասներկուերորդ իմամ Հազրաթ Մեհդիի ծննդյան տարեդարձին, լավ նշան է, հայտարարել է Ռաֆսանջանին:

Բոնոս Այրես. Աննախադեպ կողոպուտ

ԲՈՆՈՍ ԱՅՐԵՍ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արգենտինայի մայրաքաղաքում երկուշաբթի աննախադեպ կողոպուտ է կատարվել: Առավոտյան գալով աշխատանքի, «Բանկո դե կրեդիտո արխենտինո» դրամատան ծառայողները նկուղային հարկաբաժնում, որտեղ գտնվում են հաճախորդների անձնական պահարանիկ-սեյֆերը, տեսել են փորված 30 մետրանոց թունել: Ոստիկանությունը բացահայտել է, որ կողոպտիչների փորած ստորգետնյա թունելը տանում է դեպի մայրաքաղաքի Կալլաս պողոտայի հակադիր կողմը: Մի քանի ամիս առաջ իրենց առեւտրականներ ներկայացրած չարագործները վարձակալել էին մի փոքր խանութ եւ ձեռնամուխ եղել նրա «վերասարքավորմանը», ըստ որի նախատեսվում էր «մառան» փորել: Հետաքրքիր է, որ պողոտայի ամբողջ լայնքով մեկ իրենց «մառանը» նրանք փորել էին երկար, համառորեն, այդպես էլ չհարուցելով ոչ մի կասկած հարեւանների մեջ: Դրամատան կողոպտման հետեւանքով նրա շուրջ 100 հաճախորդներ զրկվել են իրենց խնայողություններից: Նախնական տվյալներով, չարամիտ «հողափորները» հափշտակել են առնվազն 3 միլիոն դոլար:

Ցրտից 50 մարդ է զոհվել Բանգլադեշում

ԴԵԼԻ, 7 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հիմալայներից թափանցած սառը օդի ալիքի հետեւանքով արտասովոր ցուրտ եղանակ է հաստատվել հյուսիսային Բանգլադեշում: Ինչպես հաղորդել է տեղական մամուլը, դրա հետեւանքով տարվա սկզբից երկրում մահացել է 50-ից ավելի մարդ, առավելապես՝ երեխաներ ու ծերունիներ: Ցրտերի զոհերն առանձնապես շատ են Ռանգփուրի դիստրիկտում, որտեղ ջերմաստիճանը գիշերը նվազում է մինչեւ 5 աստիճան: Ցրտերի պատճառով արդեն մի քանի օր է, ինչ չեն աշխատում խանութներն ու տուկանները, դադարեցվել է էլեկտրաէներգիայի եւ ջրի մատակարարումը տներին, դժվարացել է տրանսպորտի աշխատանքը:

Ճապոնիայի արքայազնը զայրացած է հրապարակված բամբասանքներից

Երկրի մամուլը խեղդվում է բյուրոկրատիայի ճիրաններում

Արդյո՞ք ճապոնական մամուլը բրիտանական բամբասաբեր ոճի դարաշրջան է մտնում: Հավանաբար, չնայած դեռ երկար ճանապարհ ունի անցնելու: Վերջին աղմուկը բարձրացավ այս տարվա ապրիլին, երբ «Շինչոն» հրապարակեց «Խելառ լուրեր արքայազն Ակիհինոյի Թաիլանդ հաճախակի այցելությունների առիթով»: Հրապարակման մեջ չարախոսվում էր, որ արքայազն Ակիհինոն հետաձգեց Տոկիոյի պաշտոնական խնջույքը նախագահ Քլինթոնի հետ՝ Թաիլանդի վերոհիշյալ սիրախաղի պատճառով (ըստ պաշտոնական վարկածի, արքայազնը, համաձայն 6 ամիս առաջ որոշած ծրագրի, մասնակցում էր փառատոնին): Մինչ այդ նույն ամսագրում մի շարք հոդվածներ էին հրապարակվել՝ վկայակոչելով «կայսերական ընտանեկան գործակալությանը մոտ կանգնած» մի անանուն աղբյուր: Ըստ դրանց, Ակիհինոյի կնոջ՝ արքայադուստր Կիկոյի հայրը դժգոհել է կայսրին՝ արքայազնին մեղադրելով «մամլո ակումբներ», որտեղ մուտքը սահմանափակ է եւ որի իրավունքն ունեն ընդհանուր ուղղվածության մի բուռ լրագրողներ: Ակումբի անդամները ակումբից դուրս թույլ տալու մշտական վտանգի տակ են, որն անշուշտ ենթադրում է նրանց կողմնապահ վերաբերմունքը: Միայն այս համակարգից դուրս լրագրողներն են երբեմն տարուում ընդունված գիծը:

Հիշենք, բոլորը չէ, որ դա անում են: Ճապոնացի շատ լրագրողներ դիմում են ամեն տեսակի խորամանկությունների ու անանուն աղբյուրների՝ կայսերական փակ ընտանիքը լուսաբանելու համար: «Մամուլի ներկայացուցիչները կայսերական ընտանիքի անդամներին տեսնում են միայն նրանց ծննդյան օրերին եւ արտասահմանյան ուղեւորություններից առաջ, ասում է կայսերական ընտանիքի կյանքը «Ասահի Շիմբունում» ավելի քան 20 տարի լուսաբանած Հիդեյ Կիշիդան: Այսպիսի իրադարձությունները հազվադեպ են եւ կամակոր վարքի համար:

Ճապոնիայում սովորաբար «բաց դռների բացակայության պատճառով» այսպիսի պատմությունները չեն զարգանում: Սակայն «Շինչոն», վկայակոչելով կայսերական մահճին մոտ կանգնած տիկնանց եւ ընտանիքի այլ անանուն աղբյուրներ, մտադիր չէ հրաժարվել պայքարից: Ամսագրի նպատակն է ոչ միայն ի ցույց հանել արքայազնի կյանքի անպատշաճությունները, այլեւ պայքարել Ճապոնիայի իրականության մեջ տեղ գտած այնպիսի մի երեւույթի դեմ, ինչպիսին է այսպես կոչված «մամլո ակումբ» համակարգը: Այն միայն էլիտային լրագրողներին է հնարավորություն ընձեռում լուսաբանել կայսեր եւ նրա ընտանիքի գործերը: Վերոհիշյալ համակարգը, թեպետ նվազ խորությամբ, կիրառվում է Ճապոնական բյուրոկրատական ողջ ապարատի կողմից: Վարչապետի օֆիսը, արտաքին գործերի եւ ֆինանսների նախարարությունները ունեն «մամլո ակումբներ», որտեղ մուտքը սահմանափակ է եւ որի իրավունքն ունեն ընդհանուր ուղղվածության մի բուռ լրագրողներ: Ակումբի անդամները ակումբից դուրս թույլ տալու մշտական վտանգի տակ են, որն անշուշտ ենթադրում է նրանց կողմնապահ վերաբերմունքը: Միայն այս համակարգից դուրս լրագրողներն են երբեմն տարուում ընդունված գիծը:

Հիշենք, բոլորը չէ, որ դա անում են: Ճապոնացի շատ լրագրողներ դիմում են ամեն տեսակի խորամանկությունների ու անանուն աղբյուրների՝ կայսերական փակ ընտանիքը լուսաբանելու համար: «Մամուլի ներկայացուցիչները կայսերական ընտանիքի անդամներին տեսնում են միայն նրանց ծննդյան օրերին եւ արտասահմանյան ուղեւորություններից առաջ, ասում է կայսերական ընտանիքի կյանքը «Ասահի Շիմբունում» ավելի քան 20 տարի լուսաբանած Հիդեյ Կիշիդան: Այսպիսի իրադարձությունները հազվադեպ են բամբասկոս լուրերով, քանզի որեւէ բան հաստատել հնարավոր չէ»:

Ճապոնացի անկախ լրագրողները հաճախ արտասահմանում են՝ հրապարակումներ ունենում՝ կայսերական ընտանիքի լուսաբանման նախաձեռնությունը վերցնելու համար:

Ինչպես գրում է «Շինչո» շաբաթահանդեսը, Ճապոնիայի ժողովուրդը իրավացիորեն կայսերական ընտանիքի կյանքի լուսաբանման մաշելիություն է պահանջում: «Բոլորը կարող են համոզվել, որ «Շինչոն» տարբերվում է բրիտանական բուլվարային բամբասկոս թերթերից: Կայսրի եւ ընտանիքի մասին ամսագիրը տեղեկացնում է ընդգծված պարկեշտությամբ եւ հարգանքով», ասում է խմբագիրը: Ամեն դեպքում, դժվար թե կայսերական ընտանիքի մասին ասեկոսներով «Շինչոյի» հոդվածները ուղենշեն Ճապոնական լրագրության նոր դարաշրջանի սկիզբը:

Ըստ «ՆՅՈՒԶՈՒԻՔԻ»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Գայֆեջյանի «Յասամաններ»

բույրը չի խամրում

Նկարչի հոգեդուստրը Էլենը հիշում է իրենց երեք սենյականոց բնակարանը Խաղաղի կենտրոնում: Սենյակներից մեկն ավելի մեծ էր, մյուս զույգը հյուրանոց էր (ճաշասրահ), ննջարան: Էլենի հայրը զոհվել էր 1942-ին, 21-ը հազիվ բոլորած: Պատերազմի ավարտից հետո, երբ տուն վերադարձողների թափորն անցնում էր իրենց լուսամուտների կողքով, նա կուշտ լաց եղավ, ավելի ուշ հասկացավ, որ նկարիչն իր նոր հայրն է: Գեղանկարչի կյանքը միայն ավելի մեծ սենյակի պատերի ներսում չէր ամփոփված, գրող էր, հրապարակագիր, մանկավարժ: Ծխական քահանայի ավագ որդին Վահրամը ուսանել էր Լազարյան ճեմարանում, ավարտել Մոսկվայի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը, ուսումը շարունակել քանդակագործության, ճարտարապետության և գեղանկարչության կաճառում: Այդ տարիներին իր հայրենակիցներ Վահան Տերյանի, Գեորգի Յակուլովի, Վարդգես Սուրենյանցի հետ հրատարակեց «Արվեստ» հայալեզու լրագիրը:

Տառապանքներով, վշտով ու ցասումով լեցուն 1937-ը «բախեց» գեղանկարչի դուռը: Նրա բնակարանում ձերբակալեցին եղբոր Չարենցի հարազատներին, որից հետո վախն ընդմիշտ ուղեկցեց նրան: Մեծ հայրենականի տարիներին նրանից խլեցին արվեստանոցը: Մոսկվա, իր գործընկերոջն ու համախոհացի Լեհկարին գրում էր. «Զրկվեցի ստեղծագործելու հնարավորությունից: Առանց արվեստի ինձ համար կյանք չկա: Մի կերպ գոյություն ունենալ կյանքս եմ դիտարկում»: Չնայած դրան, գեղանկարիչ-մանկավարժն «աննկատ» զբաղվում էր իր միակ դստեր՝ Էլենի գեղագիտական և հոգևոր դաստիարակությամբ, միասին դաշտային ծաղիկներ էին հավաքում, այցելում մանկական թատրոն, թերթում ալբոմներ, հանախում Մարտիրոս Սարյանի և Հակոբ Կոջոյանի արվեստանոցները: Շուտով վերադարձրին արվեստանոցը, այնտեղ փակվում էր և գրամոֆոնի երաժշտության տակ ստեղծագործում: Մշտապես ունկնդրում էր Կոմիտաս, Սպենդիարյան, Ջիվանի, Շահմուրադյան, ձայնակցում նրանց: Իր ծննդավայրում, սեփական միջոցներով արվեստի ուսումնարան հիմնադրեց. Կարապետյան կրթարանի դահլիճում ցուցադրում էր իր ոլորտները, հովանավորում արվեստի նվիրյալ և շնորհալի նկարիչներին, բնանկարիչ Արշալույս Չիֆլիկյանին, բնանկարիչ Մուշեղ Անտոնյանին, Գեորգ Հակոբյանին, մյուսներին: Անչափ մոտ էր Մարտիրոս Սարյանի հետ, սիրում և արժեքավորում էին միմյանց: Մեր Աբեղյանի հետ վեճի էր բռնվում նրա հոր Մանուկ Աբեղյանի լեզվաբանական հայացքների շուրջ, Սրբուհի Լիսիցյանի հետ ազգագրության, Պիտրովսկու հետ հայոց ոսկեդարի կնճռոտ հարցերի: Վահրամի մշտական հյուրն էր Երվանդ Քոչարը: Վերջինս նկատել էր, որ Գայֆեջյանի ծննդավայր Ախալցխան և Ջավախքը լավ հունձք են տալիս Մոլոխին Արեի աստծուն: Այստեղից են դուրս եկել Վարդգես Սուրենյանցն ու Ջիվանին, Տերյանն ու Դեմիրճյանը, Մանանդյանն ու Մալխասյանցը, Միաբանը, կարդինալ Աղաջանյանը, փոխծովակալ Գինոսյանը: 1879-ին, երբ «նորին մեծություն» Մոլոխը կրկին այցելեց Ախալցխա, դարձյալ «զոհ» որոնեց և անունը դրեց Վահրամ: «Ճիշտ է, Վահրամ մանուկը շատ ճիգ գործադրեց, գրում է Քոչարը, ընդդիմացավ մուսային զոհ չգնալու համար, սակայն ապարդյուն... նրան այդպես էլ չհաջողվեց ընդդիմանալ Մոլոխին և աստիճանաբար նա չափավորեց սեփական ստեղծագործական կրակի ջերմությունը»:

Ինքնադիմանկար

Վահրամ Գայֆեջյանը ազգային գեղանկարչության ամենանուրբ ներկարարներից մեկն էր: Նրան հավասարապես հաջողվել են բնանկարներ ու դիմանկարներ, գունային կոմպոզիցիաներ, համեմատաբար մեծ չափի կտավներ և ամբողջական գունանկարչական բծերով փայլատակող փոքրիկ պատկերներ վրձնել:

Գեղանկարչի համար ճակատագրական էր ու բնորոշ 1917-ը, երբ ութսուն տարի առաջ, Թիֆլիսում բացվեց հայ արվեստագետների անդրանիկ ցուցահանդեսը, որին մասնակցում էր 38-ամյա Վահրամը: Գայֆեջյանական «Յասամանները» («Եղբեանիները») ցնցեց արվեստի հասարակությանը նրբաճաշակությամբ, նկարելաեղանակի նրբագեղությամբ և կոլորիտի «համարձակությամբ»: Այս պատկերը բազմաղատկեց հայ նկարչի համբավը: Այդ օրերին Թիֆլիսում էր գտնվում հանրաճանաչ եղիշե Թադեւոսյանը: Վերարկուն հագած, նկարիչների և արվեստաբանների, նրանց բոլորին տարավ «Յասամանների» մոտ, արտահայտելով իր անբախույց հիացմունքը: Այստեղ գտնվող Ալեքսանդր Բլոկն -ավելացրեց՝ «Հայ նկարիչների ընկերության կողմից կազմակերպված այս ցուցահանդեսի դահլիճները լցված են գայֆեջյանական «Յասամանների» բուրմունքով ու բուրմունքով»:

Կովկասյան բազմաչեզոք բիրթերն ու հանդեսները լայնորեն մեկնաբանեցին ցուցահանդեսից ստացած իրենց տպավորությունները. «Դա արվեստի իսկական խառույկ էր, գրեց Кавказъ-ը, որի բոցերի և կրակի մեջ ընկավ Վահրամ Գայֆեջյանը: Նա ի ծնե նկարիչ էր մկրտվել և ամբողջ կյանքում նկարիչ կմնա»: «Մարտակոչը» և վրացական «Սախարթվելոն» ընդգծեցին, որ «Գայֆեջյանն իր լիրիկական ջութակի վրա նվագում է իր շեղ տեսիլքներն ու երազները: Նա երազում և անրջում էր կախարդական լույսերով ողողված այգիների և պուրակների, զբոսայգիների, դիմանկահանդեսների ու արձանների մասին... Եվ, այնուամենայնիվ, նրա մաքուր ու ջինջ, ռոմանտիկ հոգու բյուրեղյա պալատներում մշտապես հնչում է «հեռավոր ափերի» կարոտի և նվիրումի մեղեդին: Նրա խորհրդավոր եւ թափանցիկ կտավները այցելուին «կտրում են» առօրյա մղձավանջային կյանքից, հոգսերից ու տառապանքներից, կախարդանքով տեղափոխում երեւակայական աշխարհ»:

ԼԵՎՈՆ ԿԱՆՑՅԱՆ

ՅԱՐԵՆՑ-100

1997-ը Չարենցի տարի է

«Որ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համար Չարենցի հոբելյանը տարեթիվ դառնար, հարկ էր, որ այդ մասին շուտ մտածեինք», ասաց ՀՅՄ նախագահ Հրանտ Մաքեւոսյանն ի պատասխան մեր անհանգստության՝ իրենք դիմեցի՞ն, չդիմեցի՞ն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գրասենյակ: Դեռ 96-ի աշնանն էինք ակնարկել, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հայկական գրասենյակն առաջարկել էր մինչեւ տարեվերջ ներկայացնել որեւէ կազմակերպության կամ անհատի գրավոր պատշաճ հիմնավորումը, թե ներկայացվողն ինչ արժեք է: Սա չի արվել: Ուրեմն՝ դարձյալ ուշացանք: «Մեզանում ովքեր են նշվել, թվում է ՀՅՄ նախագահը, Դավիթ Անհաղթը, Հովհաննես Թումանյանը, դրանից հետո՝ էլ չգիտեմ: Ներկայացնողն առաջ Մոսկվան էր, մեր կողմից թերացումներ կան, բայց կարիք չկա հարցը սրելու: Այնուամենայնիվ, հիմա էլ դեռ ուշ չէ, դեռ կարելի է ներկայացնել, վերջիվերջո իրենց արածն ի՞նչ է լինելու»: (Միգուցե): Ի դեպ, պրն Մաքեւոսյանն առանձնապես մեծ նշանակություն չի տալիս այդ մակարդակով նշելուն: Իսկ իրենք ինչ ծրագրել են, նախատեսել, կարվի ըստ պատշաճի: «Չարենցյան տարի է լինելու, եւ ամսագրերը, թերթերը, այս օրերից կսկսեն հրապարակումներ, հոդվածներ տպագրել: Ինչ-որ գործ արդեն արվել է. թանգարանը, կաթողիկոսի միջոցներով Դավիթ Գասպարյանը 2 գիրք է տպել, ուրիշ հրապարակումներ նույնպես եղել են, այսինքն՝ ժողովուրդը, մտավորականությունը չի մոռացել: Պիտի աշխատել տոնը դարձնել համազգային, չնայած ժամանակներն այլ են: Երեկ էր, որ հետաքրքիր էր, իրական: Տոն չկար, եւ կար գրականություն, գաղափարական երկիր էր, Բանի անհատներն իրենց պատշաճ սպասարդպր կրա էրս դրսվում՝ զորավարներին հավասար, քաղաքական գործիչներին հավասար: Ավելին՝ երեկ տոները հնչում էին: Մեծ, շեղ տոն էր, առաջին անգամ աղքատությունից հետո, 60-ին մաշտոցյան տոնը, իսկապես համազգային ու մեծ, տոն, ծես, գինարբուք... ոգեւորություն առաջացավ: Թումանյանականն էլ էր բավականաչափ գեղեցիկ կազմակերպված, Իսահակյանինը, որովհետեւ Թումանյանից հետո էր, մի քիչ մեծ չեղավ: Չարենցն արժանի է թումանյանական, մաշտոցյան մեծ տոնի: Մեզանից կախված ամեն ինչ կանենք, վստահեցնում է ՀՅՄ նախագահը, բայց եթե էդ հնչեղությունը չունենա, մեր մեղքը չէ, ժամանակինն է: Մեր գործն է իր գործը, որ ոչ թե պեղվում է, այլ անընդհատ կյանքի մակերեւույթին է, էսօրվա ազգային, ժողովրդական, ժամանակակից կյանքի բաղադրիչն է, ամենա թարեւս համահունչն է, էսօր արծարծել նորից մեկ անգամ, միջոցներ գտնել գրքերը նորից հրատարակելու (բանաստեղծությունը, արձակը) եւ ասել մեր խոսքը: Ահա այդ մեր խոսքն էլ հենց կդառնա հրատարակվող գրականության երրորդ հատորը՝ ժամանակակիցներս իր մասին, իր ժամանակակիցները իր մասին, դրանց ընտրանին կկազմվի եւ կդառնա երրորդ հատորը: Առաջին երկու հատորները կլինեն իր չափածոն եւ արձակը: Հրատարակչությունը («Պետհրատը») սպասում է իմ նախաբանին եւ իմ ընտրությանը: Ասեմ, որ բավական դժվար եւ լուրջ գործ է»:

Հոբելյանական պլակատի նմուշ Հեղինակ Ռոմեո Զուլհակյան

Մեր հարցին, թե չի՞ նախատեսվում նաեւ փոքրածավալ՝ գրպանի գրքույկ հրատարակել, պարոն Մաքեւոսյանը թեեւ չբացառեց, բայց ասաց, որ պատկերացումների տարբերություն կա՝ «ես կուզենայի, որ Չարենցը կաբեկազմ, ոսկեկազմ լիներ, շեղ ու սեղանի գիրք լիներ: Նաեւ՝ դյուրակիր, փափուկ կազմով: Դա հրատարակիչների գործն է: Անպայման երկու ձեւն էլ կարգի՝ եւ հուշանվերային, եւ սովորական, որ գրպանի գիրք դառնա»: Ինչ վերաբերում է Չարենցի պոեզիան բեմից ասմունքով մատուցելուն (ինչը չի բացառվում, թե հնարավոր է Չարենցի հակապոպագանդա դառնա), պրն Մաքեւոսյանն ասաց, որ դրանով կզբաղվեն ամենալուրջ ուժերը՝ առաջին հերթին նշելով Սոս Սարգսյանի անունը: «Խիստ հայացք է պետք, որ կերպարի ջախջախման չգնանք, այլ Չարենցի պանծացում լինի: Առաջին բառը, որ Չարենցի մասին գալիս է, մեծ մտածողն է, եւ կարեւորը մտածող մեծ Չարենցի կերպարը բեմում ստեղծելն է: Չարեսցը երբոյր սասուցսաս՝ օեւը պիտի գտնենք, ռեժիսորի օգնության կարիք կա»,— ասաց ՀՅՄ նախագահը: Նրա տեղեկացմամբ, Չարենցյան օրը Հայաստանի սահմաններից դուրս կնշվեն նաեւ Թիֆլիսում, որին վրաց մտավորականությունն էլ մասնակից կդառնա, այնուհետեւ Մոսկվայում (թեեւ շատ դժվար է գանձարան գտնելը), Բեյրութում, Լոս Անջելեսում, նաեւ Հալեպում:

«Մեծ միջոցառումը հարկավոր է պահել աշնանը, ասաց Հրանտ Մաքեւոսյանը, այդպես ընթացքն ավելի կերկարի, հետո աշունն ավելի գեղեցիկ է»: Ռոմեո Զուլհակյանի հեղինակած հոբելյանական պլակատներն արդեն պատրաստ են, նույն հեղինակի մտահղացմամբ պատրաստվում է նաեւ հուշամեդալ: Ինչ վերաբերում է Չարենց-100 նամականիշ կամ մեծաղյա դրամ թողարկելուն, ՀՅՄ նախագահն հաղորդեց, որ դրանց մասին դեռ չեն խոսել եւ առաջիկա խորհրդի նիստում հնարավոր է անդրադառնան: Սպասենք, միգուցե կենտրոնական բանկը կամ կառի նախարարությունն էլ շահագրգիռ լինեն:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Վերջին զանգը հրաժեշտի ողջանչ չի դառնում

Արդեն երրորդ ամանորն է, ինչ Երեւանի Շիրվանզադե (թիվ 21) դպրոցում 9-րդ եւ 10-րդ դասարանցիների համար դիմակահանդես է կազմակերպվում: Այս տարի դիմակահանդեսն առավել ճոխ անցավ:

Հանդեսն աշխույժ եւ հումորով վարեց Հայաստանի ռադիոյի խոսնակ Էդուարդ Դանիելյանը: «Սխալ է, թե դպրոցում խաթարվել է կյանքը, ասաց նա, անգամ, եթե դասագրքերի պակաս կա, միեւնույն է, այս դպրոցում երեխաներն առանց դասագրքերի էլ կարող են հրաշքներ գործել...»:

Բոլորին հիացրեց Հրայրի կրակոտ պարը: Xգ դասարանցի գեղանի աղջկա խղճալի կանը: 6 դասարաններից ընտրված 6 գեղեցկուհիների մրցույթը, փոքրիկ երգչախմբերի ելույթները, սրամիտ հարց ու պատասխանները, կատակ խաղերը:

Յուրօրինակ էր դիմակահանդեսի ամենաառաջին պահին դրսից հրավիրված դատական անցորդի եւ 6 գեղեցկուհիների հարցազրույցը, որով աղջիկները պիտի պարզեին անծանոթ, տուն շտապող քաղաքացու մասնագիտությունը: Հաղթողը Xբ դասարանից «Միսս 21 դպրոցի» Սուսաննան էր:

Իր փոքրիկ ելույթով դիմակահանդեսի մասնակիցների ջերմ ծափերին արժանացավ պարողիսա Սամվել Բաղդասարյանը:

Դպրոցի ուսմասվար Մարիետա Մարգարյանը, ինչպես նաեւ Արարկիրի շրջանի կրթության եւ գիտության աշխատողների արհմիության շրջանային նախագահ Նորիկ Ղազանչյանը շնորհակալություն հայտնեցին դպրոցի հովանավորին՝ դպրոցի նախկին սան Հովիկ Շահինյանին: Վերջին տարիներին նրա շնորհիվ դպրոցը հաղթահարում է դժվարությունները: Ուսումնական տարվա սկիզբ, վերջ, ուսուցչի օր, մարտի 8, ամանոր եւ այլ հիշարժան օրերին Հովիկը գեղեցիկ միջոցառումներ է կազմակերպում, նվերներ մատուցում թե աշակերտներին, թե ուսուցիչներին:

«Դպրոցները պետության կողմից լուրջ ուշադրության չեն արժանանում, ասում է Հովիկը, ուստի ամեն հնարավորություն ունեցող շրջանավարտ պետք է սատար կանգնի իր դպրոցին»:

ՍՈՒՐԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Հանձնվեց դպրոցական շենք

Նոր տարվա շեմին լավ նվեր ստացան Գյումրիի թիվ 1 հանրակրթական դպրոցի աշակերտներն ու ուսուցիչները: «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի կողմից շահագործման հանձնվեց կրթօջախի հիմնական, երկրաշարժից հետո վերակառուցված շենքը, որը, ինչպես ասվեց դեկտեմբերի 30-ին տեղի ունեցած հանդիսավոր բացման ժամանակ, հիմնադրամի առաջին դպրոցական օբյեկտն է Գյումրիում: Նրա միահարկ, բայց բավականին ընդարձակ գլխավոր մասնաշենքը, կառուցված լինելով 1914–20 թվականներին, գյումրեցի Ասատուր Գառգալոյանի կողմից որպես անձնական սեփականություն, քաղաքի համեմատաբար հին շինություններից է եւ ունի որոշակի ճարտարապետական արժեք: «Հայուրալսիբշին» պետական ձեռնարկության 5-րդ շինվարչության իրականացրած շինարարական աշխատանքները ֆինանսավորել է Հայ ավետարանչական ընկերակցությունը:

Բացման արարողությանը մասնակցում էին եւ խոսք ասացին «Հայաստան» հիմնադրամի, Ավետարանչական ընկերակցության, տեղական իշխանության ներկայացուցիչներ, շինարարներ, ծնողներ: Ժամանակին այս դպրոցի սան է եղել եւ այստեղ գրական առաջին քայլերն է արել Հովհաննես Շիրազը: Դպրոցի աշակերտների գեղարվեստական եւ ձեռակերտ աշխատանքների բացված ցուցահանդեսը դիտելուց հետո ներկաները եղան մեծ բանաստեղծի սրահանգարանում, ծանոթացան այստեղ ներկայացված շիրազյան մասունքներին:

Գ. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չնախատեսված տաղալում Չիլիում

Հայաստանի հավաքականը առաջին անգամ յոթ գնդակի տարբերությամբ պարտվեց

ՀՐԱՉ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Ինչպես արդեն հայտնել ենք, ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը մեկշաբաթյա ուսումնամարզական հավաք անցկացնելով Մարսելի մոտակայքում գտնվող «Դոմեն դե Տուրնո» մարզաբազայում, մրցաշրջագայության է մեկնել Հարավային Ամերիկա:

«Կարմիր» աշխարհամասում մեր թիմի առաջին հանդիպումն էր Չիլիին: Հունվարի 4-ին հայ ֆուտբոլիստները խաղադաշտ դուրս եկան ընկերական մրցամարտում ուժերը չափելու տանտերերի ընտանիի հետ: Մի շարք առաջատար ֆուտբոլիստների (Միշել Տեր-Զաքարյան, Էրիկ Ասադուրյան, Արամայիս Տոնոյան, Վարդան Խաչատրյան, Երվանդ Սուքիասյան, Ռազմիկ Գրիգորյան) տարբեր դատճառներով բացակայության դեպքերում հավաքականի ավագ մարզիչ Խորեն Հովհաննիսյանին, հավանաբար, դժվար էր օպտիմալ կազմ դուրս բերել մրցադաշտ: Հնարավոր է, որ այս հանդիպման նպատակներից էր նաեւ խաղադաշտում ֆուտբոլիստների դասավորման եւ խաղային տարբեր օղակների համագործակցության նոր, առավել հետաքրքիր տարբերակների փորձարկումը: Ամեն դեպքում դարգ է, որ Խ. Հովհաննիսյանի գլխավորած թիմը ամենեին էլ «ռազմական թիվ 1 դատրաստականությամբ» չէր գնալ:

Հանդիպումն անցել է դաշտի տերերի բացահայտ առավելությամբ: Իր դատությամբ մեջ առաջին անգամ Հայաստանի հավաքականը 0-7 հաշվով դարտություն կրեց: Հետաքրքիր է, որ արդեն առաջին խաղակեսում դաշտի տերերը օրակարգից հանել էին հաղթողի վերաբերյալ հարցը: Չիլիացիներին հաջողվել է 3 անգամ գրավել Արմեն Ավագյանի դաշտպանած դարդասը: Երկրորդ խաղակեսում, երկու թիմերի ֆուտբոլիստներն էլ հավանաբար գտնվելով նախորդ 45 րոպեների ազդեցության տակ, ինքնաբերաբար շարունակել են խաղը: Արդյունքում, եւս 4 գնդակ է հայտնվել հայկական թիմի դարդասում: Այս մրցամարտում երկուական գոլերի հեղինակ են դարձել Վերգարան (5 եւ 43 րոպե) եւ Ռիվերոսը (68 եւ 73 րոպե): Մեկական անգամ աչքի են ընկել Կոսանեդան (20 ր.), Կորնեխոն (վեցանկյունի, որ դեռ մեկ II մ հարված էլ դաշտի տերերը խաղի վերջին րոպեներին չեն կարողացել անվրեպ իրացնել: Կարծում ենք Չիլիի հավաքականի ավագ մարզիչ Նելսոն Ակոստան լիովին գոհ է իր սաներից: Իսկ մեր հավաքականի խաղի մասին մեկնաբանությունները կարծում ենք ավելորդ են, սակայն, հուսով ենք, դրանք կլինեն Հարավային Ամերիկայից Հայաստանի հավաքականի վերադարձից հետո: Ամեն դեպքում, նույնիսկ ընկերական մրցամարտում հայրենիք եւ ժողովուրդ ներկայացնող թիմը իրավունք չունի նման խայտառակ դարտություն կրելու: Իսկ նման տաղալումը, ինչ խոսք, ունի իր օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ դատճառները, որոնք դեռ է լրջորեն քննարկվեն եւ հետեւություններ արվեն:

ՉԻԼԻ - Կոսիո (Տաղիա), Կոսանեդա, Ռեյես, Ֆուենտես (Պոլի), Միրանդա, Կորնեխո, Ի. Գոնսալես (Մորա), Գոլդբերգ, Վերգարա (Պ. Գոնսալես):

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - Ա. Ավագյան, Ս. Հովսեփյան, Տ. Գսոդեյան, Հ. Վարդանյան, Հ. Մխիթարյան, Հ. Տեր-Պետրոսյան (Վ. Ավետիսյան), Ա. Պետրոսյան (Գ. Մանուկյան), Ա. Սանամյան, Հ. Կարապետյան, Ա. Ավետիսյան (Վ. Մինասյան), Կ. Միքայելյան:

ՆՈՐ ՄՐՑԱՇՐՋԱՆ

Առջեւում նոր մեկնարկներ են

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ Եղեգնաձորում ավարտվեց գոյի (ճապոնական շախմատ) հանրապետության 5-րդ առաջնությունը: Խաղատախտակների առջեւ ուժերը չափեցին մայրաքաղաքի, Եղեգնաձորի եւ Արտաշատի 15 ուժեղագույն մարզիկները: Առաջնությունը անցկացվեց շվեյցարական մրցակարգով: Խաղարկված 7 տուրերում միայն հաղթանակներ տոնեց եղեգնաձորցի Մայիս Սարգսյանը, որն էլ հռչակվեց Հայաստանի չեմպիոն: Երկրորդ-երրորդ տեղերը կիսեցին Էդգար Սարգսյանը եւ Կարեն Սարոյանը: Առաջնության ավարտից հետո մրցանակակիրներին դրամական դարգեւներ հանձնեց «Հայմանրմեծան» առեւտրական ձեռնարկության ներկայացուցիչը:

Ինչպես նշեց մարզաձեւի ֆեդերացիայի նախագահ Աշոտ Մարգարյանը, նախորդ տարիների համեմատ հայ գոյիստների խաղամակարդակը բավականին աճել է: 1996 թվականին Հայաստանի դատվիրակները մասնակցել են երկու եվրոդական մրցաշարերի, ինչը բավականին արդյունավետ է անդրադարձել մրցափորձ ձեռք բերելու առումով: Այժմ հայ մարզիկները նախադատրաստվում են փետրվարի 7-12-ը Պրահայում կայանալիք Եվրոդայի գավաթի խաղարկության անդրանիկ փուլին:

Մրցաշար անվանի մարզիկի հիշատակին

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ Ամանորի նախօրեին մայրաքաղաքի Երիտասարդական դալատում կայացավ հայ հանրահայտ ջրացատկորդ, մոսկովյան օլիմդիադայի բրոնզե մեդալակիր, Եվրոդայի եւ ԽՍՀՄ կրկնակի չեմպիոն Դավիթ Համբարձումյանի 5-րդ հուշամրցաշարը: Ստուգատեսին մասնակցեցին երեւանցի 20 մարզիկներ: Ինչպես եւ սդասվում էր, մրցումներում հիմնական տոն տվեցին առավել փորձառուները: 3 մետր ոստնակայատկի կանանց մրցումներում հաղթեց Անժելա Մանակբաեւան, իսկ տղամարդկանցից մրցակցությունից դուրս էր Ատլանտայի օլիմդիական խաղերի մասնակից Հովհաննես Ավքանդիլյանը: Հովհաննեսն առաջինն էր նաեւ աշտարակացատկորդների մեջ: Դրանցից անգերազանցելի էր Փառանձեմ Զաքարյանը:

2002 Թ.

Տեղավորարեւելյան երկրները դատրաստվում են աշխարհի առաջնությանը

XXI դարի ֆուտբոլի առաջին համաշխարհային ստուգատեսը կազմակերդելու են ճապոնիան եւ Հարավային Կորեան: Այսդիսով, միջազգային ֆուտբոլում սկիզբ կդրվի նոր նախադեդի: մարզաձեւի աշխարհի առաջնության կազմակերդումը այլեւս չի լինի մեկ դետության մենաշնորհը:

Նախօրեին մրցաշարի կազմակերդման իրենց նկատառումները լրագրողների հետ կիսեցին «ծագող արեւի» երկրի ներկայացուցիչները: Տդավորիչ է թափը, որով միայն վերջերս մեծ ֆուտբոլի «համն առած» ճապոնացիները կդել են գործին: Մրցամարտերը կկայանան 10 խաղաֆներում, որոնց շարքում բացակայում են Տոկիոն եւ Հիրոսիման: Բացի աստղաբաշխական գումարներից (ԱՄՆ դոլարներով), որոնք կծախսվեն համակարգչային եւ հեռուստատեսային ցանցերի վերակառուցման համար, նախատեսվում է կառուցել 8 նոր մարզադաշտ, որոնց ընդհանուր տարողությունը 350 հազար մարդ կլինի: Թե Կորեայում, եւ թե Ճապոնիայում արվում է ամեն ինչ, որպեսզի XXI դարի ֆուտբոլի անդրանիկ աշխարհի առաջնությունը անցնի տոնական մթնոլորտում:

ՄԱՐԶԻԿՆԵՐ

Արվիդաս Սաբոնիսը մտահոգ է հայրենիքի ճակատագրով

ՀԱՄԼԵՏ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

«Երկու տարի է, ինչ գոյություն ունի Լիտվայի բասկետբոլի լիգան, իսկ նրա ղեկավարները գտնում են, որ այն սնանկացման եզրին է», խոստովանում է Ատլանտայի օլիմդիական [illegible] բրոնզե մրցանակակիր, 1988 թ. Սեուլի օլիմդիադայի չեմպիոն Արվիդաս Սաբոնիսը: «Պորտլենդ բլեյզերզի» կենտրոնականը խիստ մտահոգ է իր հայրենիքի Լիտվայի ճակատագրով եւ լիտվական բասկետբոլի ապագայով:

«Ամբողջ երկիրը ստեսաղես քայքայված է, ինչը արտացոլվում է նաեւ սպորտում: Ամեն տարի շատ թիմեր եւ մարզական ակումբներ սնանկանալով, դադարում են գոյություն ունենալ: Հուսով եմ, շուտով հայրենիքիս վիճակը կլավանա եւ շատ հարցեր, այդ թվում նաեւ մարզական ոլորտի, իրենց լուծումը կստանան: Իսկ գալիք խոստումնալից սերունդը կրկին կբարձրացնի լիտվական բասկետբոլի վարկը», ասում է Սաբոնիսը: Ինչպես երեւում է Կաունասի «Ժալգիրիսի» նախկին կենտրոնականը, համաշխարհային բասկետբոլի փայլուն աստղը շատ է սիրում իր երկիրը: 1981-89 թթ. Սաբոնիսը «Ժալգիրիսի» կազմում դարձել է Խորհրդային Միության եռակի չեմպիոն: Նրա մենամարտերը մոսկվացի Վլադիմիր Տկաչենկոյի հետ մինչեւ այսոր էլ վառ են մնացել բասկետբոլի սիրահարների հիշողությունում: 1989 թվին, տեղափոխվելով Իսպանիա, լիտվացի հսկան փայլուն ելույթներ

ունեցավ «Վալյադոլիդ» ակումբում, այնուհետեւ, համալրեց հռչակավոր Մադրիդի «Ռեալի» շարքերը: Նույն մրցաշրջանում էլ դառնալով Իսպանիայի չեմպիոն, ճանաչվեց Եվրոդայի լավագույն բասկետբոլիստ: Դրան զուգադիպեց Լիտվայի անկախությունը, եւ շուտով, արդեն հայրենի հավաքականի հետ Սաբոնիսը արժանացավ Բարսելոնի օլիմդիադայի բրոնզե մրցանակի: Դրանից հետո, երբ «սիրողական» բասկետբոլի բոլոր ագելիները նվաճված էին, Արվիդասը տեղափոխվեց ԱՄՆ խաղալու արհեստավարժ լիգայում NBA-ում: 31-ամյա հսկան դասվում է օլիմդիական չեմպիոններ Մայքլ Ջորդանի, Մեջիկ Ջոնսոնի, Շարիլ Օ'Նիլի եւ այլոց շարքում: Վերջինս նշում է, «Սաբոնիսի որոշ հնարքները կշարժեին նույնիսկ անգերազանցելի Կարիմ Աբդուլ Ջաբարի նախանձը: Արվիդասը կարող է շարժվել Ջոն Ստոկտոնի շնորհալիությամբ եւ երեմիավորանոց նետումներ կատարել Սքիվ Կերրի նման: Իսկ երբ նրա տրամադրությունը լավ է, նա ցնցում է խաղահրապարակը... Մայք Թայսոնի նման»:

Սաբոնիսը չի մոռանում նաեւ իր հարազատ մարզադդրոցը Կաունասում, որին միշտ առատաձեռն օգնություն է ցուցաբերում: Այժմ միլիոնատեր լիտվացին մեկ բան է երազում շահել ամերիկյան պրոֆեսիոնալ բասկետբոլի բարձրագույն տիտղոսը եւ անցկել «անմահների» շարքը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կանտոնան՝ Զմեռ դպաղ

Նրան ճանաչում էին իբրեւ դերասանի, դրողյուսերի, նկարչի, փիլիսոփայի եւ լրացուցիչ ձեւով՝ որդես ոմբարկու ֆուտբոլիստի (համաձայն անգլիական մասնուի՝ գնալով ավելի ու ավելի լրացուցիչ ձեւով): Իսկ հիմա էլ, ահա, նա Զմեռ դպաղ է: Կանտոնան լծել է իր սահնակը «Շարփ» ֆիրմայի հաղթական գովազդային միջոցառմանը մասնակցելու համար. «Շարփը» «Մանչեսթեր Յունայթեդ» թիմի հովանավորն է: «Կարմիրների» մոլի ցավոդներն արդեն արել են իրենց դատվերը. «էրի՜կ ջան, եթե կարելի է՝ մի փոքր գոլ ժամանակ առ ժամանակ...» Ս. Մ.

Աջակցության համար դարտադիր չեն կենդանիների մորթիները

Տարբեր թիմերի եւ մարզիկների երկրդագուներն այս մրցաշրջանում զանգվածաբար թալիսմաններ են դատրաստում Ֆաունայի եւ Ֆլորայի նմուշներից: Հատկադես տարածված են գայլի եւ աղվեսի մորթիներից զգեստներն ու գլխարկները: Նման նորաձեւության դեմ ակտիվ դայքար են մղում գոլֆի ամերիկացի սիրահարները: Նրանք գտնում էն, որ սիրած ակումբին աջակցելու համար անդայման չէ ձեռք բերել կենդանիների մորթիներ: Կարելի է բավարարվել, օրինակ, արհեստական մորթուց դատրաստված մաշիկներով:

Մրցաստարեզում հսկաներն էին

Մոլորակի ուժեղագույն մարդկանց ամենամյա մրցումների հերթական փուլը տեղի ունեցավ իսկական գլադիատորային մրցաստարեզում: Ամֆիթատրոնի 6 հազար նստատեղերը լեփ լեցուն էին: Եվ դա դատահական չէր, քանզի իրոք դիտելու շատ բան կար: Մարդիկ քարշ էին տալիս բեռնատար մեքենաներ: Մասնակիցների միջին հասակը մոտ 2 մետր էր, քաշը՝ մոտ 140 կգ: Նրանք արհեստավարժներ են եւ մասնակցում են նմանատիպ բոլոր մրցումներին: Հսկաներին քաջ ծանոթ մարդիկ պնդում են, որ նրանցից բարեհամբույր անձնավորություններ չկան:

Մարադոնայի որդին նույնդես ֆուտբոլիստ է

ՈՈՅԹԵՐ-ԱՐՄՏՆՊՐԵՍ: Արգենտինայի հանրահայտ ֆուտբոլային աստղ Դիեգո Մարադոնայի տասնամյա որդին՝ Դիեգո Արմանդո Մարադոնա Սինագրա կրտսերը, դեկտեմբերի 16-ին կայացած իր առաջին ֆուտբոլային ելույթն ունեցավ: Նա ծնվել է 1986 թվի սեպտեմբերի 20-ին: Իտալիայի գերագույն դասակարգը հուլիսին հաստատել է, որ նա Մարադոնայի որդին է իտալուհի Ջրիսթինա Սինագրայից: Դիեգո-կրտսերը երկրորդ խաղակեսում է մասնակցել՝ խաղին փոխարինելով իր ընկերոջը, սակայն այնդես էլ իր թիմը՝ «Լիկոլա Ակադեմիան», դարվել է 0-2 հաշվով:

digitised by A.R.A.R.@

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS

is looking for a

full time assistant to help with

Dissemination of International Humanitarian Law (IHL) to academic circles

Candidates should be thoroughly with the system and structure of the higher education in Armenia. Fluency in the English language is essential, as the work requires a lot of translation from English into Armenian and vice versa.

Established relations with academic circles will be advantage, as well as the knowledge of IHL and Armenian legislation.

Applications can be made before 15 January by sending a curriculum vitae, as well as the names and addresses of two referees, to:

ICRC
Dissemination department
41 Orbeli St..
375028, Yerevan

ICRC is an independent and neutral humanitarian organisation, working impartially to help the victims of war.

ՍՓՅՈՒՌ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ» ԲԱԶՄԱԼԵԶՈՒ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ «Եվրասիա»

հիմնադրամի աջակցությամբ **USAID**-ի միջոցներով:

Ձեռնարկությունների մասին տեղեկությունները ներկայացված են անգլերեն եւ ռուսերեն լեզուներով, ադրանիների եւ ծառայությունների ցուցիչը՝ անգլերեն, հայերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն եւ արաբերեն լեզուներով:

Հրատարակիչ՝ «ՍՓՅՈՒՌ» ՍՊԸ:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ ԿԱՐԵԼԻ Է ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ԹԵՐԹԻ ԿՐՊԱԿՆԵՐԻՑ ԿԱՄ «ՍՓՅՈՒՌ» ՍՊԸ-ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻՑ

✉ Փավստոս Բուզանդի 1/3, 1-ին հարկ
☎ 58-13-51, 58-91-67

ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱԶԱՐ ՏՈՆՆԱ ԲԱՐՁՐՈՐԱԿ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՅՈՒՂ

ԱՄՔՈՐ-ին (Միավորված մեթոդիստների օգնության կոմիտե) Ամերիկյան մարդասիրական օգնության ոչ կառավարական կազմակերպությանը տրամադրվել է մի քանի հազար տոննա ամերիկյան բուսական յուղ, որը պետք է վաճառվի շուկայական գներով, հայ մեծածախ գնորդների միջոցով: Բուսական յուղը նվիրաբերել է ԱՄՔՈՐ-ի Միացյալ Նահանգների գյուղատնտեսության կողմից գրավոր համաձայնությամբ, որի վաճառից ստացված միջոցները պետք է օգտագործվեն Հայաստանի գյուղատնտեսության եւ առողջապահության մասնավոր հատվածների զարգացման համար: Ապրանքը կհասնի Հայաստան 1997 թ-ին, հունվարի երկրորդ կեսին:

Մեծածախ գնորդները տեղյակ կպահվեն վաճառքի պայմաններին եւ ափսեատակարգին:

Հասցեն՝ ՀՀ 375033 Երեւան, Հ. Հակոբյանի նրբանցք 1, տ. 19, ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ
Հեռ. 22-15-05, 27-16-50, ֆաքս 151-894

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում կամ տրվում է վարձով սեփականաշնորհված խանութ, տարածքը 1000 քմ:

Հասցե՝ Աջափնյակ, Մարգարյան 20, հեռախոս 34-31-12 (զանգահարել 9-12-ը):

«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» ՍՊԸ

առաջարկում է ձեզ 7, 14 եւ 21 օրվա շրջագայություն

ԲԵՅՐՈՒԹ

Կազմակերպում է այցելություններ Լիբանանի տեսարժան վայրերը եւ հաճելի ժամանց:

Ուղեգրի արժեքը 400 դոլարին համարժեք դրամ:
Դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, II մասնաճյուղ, 327 սենյակ:
Հեռ. 56-05-82

ALLIANCE Co. Ltd.

ԱԼԻԱՆՍ ՍՊԸ

«Ալիանս» ՍՊԸ-ն հրավիրում է աշխատանքի բարձր որակավորում ունեցող կին հաշվապահի, որը իր մասնագիտությամբ ուներ առնվազն հինգ տարվա աշխատանքային ստաժ:

Հասցե՝ Տիգրանի 9, թիվ 35/36,
Հեռ.՝ (374+2): 52.16.00, 58.98.49, 52.93.90

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM

APPLICATIONS ARE NOW BEING ACCEPTED FOR THE 1997/98 FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM. CANDIDATES MUST POSSESS A DOCTORAL DEGREE (OR EQUIVALENT PROFESSIONAL TRAINING AND EXPERIENCE) AND ENGLISH PROFICIENCY SUFFICIENT TO CONDUCT RESEARCH OR TO LECTURE IN THE UNITED STATES.

CANDIDATES WILL BE CONSIDERED IN THE FOLLOWING FIELDS:

1. POLITICAL SCIENCE, INTERNATIONAL RELATIONS, AND LAW
2. AMERICAN STUDIES (HISTORY, LITERATURE, SOCIETY OR CULTURE OF THE UNITED STATES)

APPLICATION FORMS MAY BE OBTAINED FROM THE USIS OFFICE AT THE US EMBASSY, MARSHAL BAGHRAMIAN 18 OR THE IREX OFFICE, AT THE UNION OF ARMENIAN ARCHITECTS, MARSHAL BAGHRAMIAN 17, 2ND FLOOR.

FOR FUTURE INFORMATION OR TO SUBMIT APPLICATIONS, PLEASE CONTACT THE USIS OFFICE AT 52-46-61, OR IREX AT 56-12-15.

APPLICATION DEADLINE IS JANUARY 31, 1997

ABSC Armenian Business Support Center

ԱՊՀ - ՊԱՐՏԵՆԱՐԻԱՏ
20-21 փետրվարի, 1997 թ., Մոսկվա

Եվրոպական Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ կազմակերպվող «ԱՊՀ-Պարտենարիատ» առաջին գործնական համաժողովը հրավիրում է Հայաստանի գործարարներին (արտադրության, ծառայությունների և այլ ոլորտներ), որոնք ցանկանում են գործընկերներ գտնել մասնակցելու միջոցառմանը, որը կկայանա Մոսկվայում, 1997թ. փետրվարի 20-21-ը:

Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությունը մասնակիորեն ֆինանսավորում է Եվրոմիության Տասիս ծրագիրը:

Պատվիրակների նախնական ընտրությանը մասնակցել ցանկացողները կարող են մինչև 1997թ. հունվարի 15-ը աշխատանքային օրերին, ժամը 9⁰⁰-18⁰⁰-ը դիմել Հայաստանի Ձեռներեցության Աջակցման Կենտրոնի (ABSC) գրասենյակ Պուշկինի 12 հասցեով:

Հեռախոսներ 52-82-79, 22-16-15, 22-21-45, 151 934, 71-82

Հայաստանի Ձեռներեցության Աջակցման Կենտրոնը (ABSC) աջակցում է հանրապետության ձեռնարկություններին արտասահմանյան գործընկերների որոնման բնագավառում, կազմակերպում է մարքեթինգային հետազոտություններ Հայաստանում և արտասահմանում, խորհրդատվություն է տրամադրում արտաքին առևտրի կազմակերպման հարցերի շուրջ, պատրաստում է բիզնես-ծրագրեր, ինվեստիցիոն նախագծեր, կազմակերպում է մենեջմենթի և մարքեթինգի դասընթացներ: ABSC-ին Եվրոմիության Տասիս տեխնիկական օգնության ծրագրի շրջանակներում իրականացնում է Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկություններին մասնագիտական օգնության տրամադրման ծրագիրը:

Avant Garde Boutique ԲՈՒՏԻԿ

Խանութն առաջարկում է
կանաչ ցի և տղամարդու հագուստի և
աքսեսուարների հարուստ տեսականի

ԱՍԱՆՈՂ ԶԵՂՔ ցեղով 5-15% ԱՄՍԵՌ

GIORGIO ARMANI *Իտալիա*
LAURENT CHARLES *Ֆրանսիա*
STEFANO *Ֆրանսիա*
DIESEL *Իտալիա*
LONGINES *Շվեյցարիա*
DUPONT *Ֆրանսիա*

ԱՄԵՆԱՑԱԾՐ ԳՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

Սեպտեմ'մեկ Ձեզ: Ամեն օր ժամը 10-ից 19 հեստեյլ հասցեով.
Մ. Բաղրամյան պող. 58, հեռ. 27-29-03

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ամբողջությամբ, Վրայական փոխադրում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝
25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե տների 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 տներ:

Հեռախոսներ՝
58-18-41, 52-30-56

Վաճառվում է

Երկու սենյականոց բնակարան Նորքի V զանգվածում:

Հեռ. 64-36-60

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆԿԱԽ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ: 589167, 581351:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունեաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատուեր 2257 Տիրաժը 4000 Ստորագրված է տպագրության 7. 01. 1997 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@